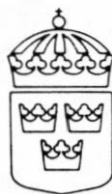

Redogörelse till riksdagen 1986/87:4

Redog.
1986/87:4

Nordiska rådets svenska delegations berättelse
angående sin verksamhet från den trettiotredje
t. o. m. trettiofjärde sessionen

Nordiska rådets svenska delegation får härmed överlämna bifogade berättelse angående sin verksamhet från rådets trettiotredje till och med trettiofjärde session, som ägde rum den 3—7 mars 1986 i Köpenhamn.

Stockholm den 3 juni 1986

För Nordiska rådets svenska delegation

Karin Söder

Bertil Hökby

	Sida
A Inledning	3
B Delegationen och dess verksamhet	6
C 34:e sessionen	9
C.1. Minnesord över statsminister Olof Palme	9
C.2. Generaldebatten	10
C.3. Sakfrågor	15
C.4. Organisation m. m.	16
D Presidiets, utskottens och kommittéernas verksamhet	17
D.1. Presidiet	17
D.2. Utskotten	20
D.2.1. Juridiska utskottet	20
D.2.2. Kulturutskottet	26
D.2.3. Social- och miljöutskottet	35
D.2.4. Kommunikationsutskottet	43
D.2.5. Ekonomiska utskottet	50
D.3. Kommittéerna	58
D.3.1. Informationskommittén	58
D.3.2. Budgetkommittén	60
E Nordiska rådets litteratur- och musikpris	61
Bilaga Framställning, rekommendationer och yttranden samt internt beslut antagna vid Nordiska rådets 34:e session	62

Tre dagar innan Nordiska rådets 34:e session öppnades i Köpenhamn den 3 mars 1986 blev Olof Palme mördad och den sorg och saknad, bestörtning och vrede som delades av alla hans nordiska kolleger och vänner kom att i hög grad sätta sin prägel på överläggningarna under sessionen.

Olof Palme var vald ledamot av Nordiska rådet åren 1976—1981 (suppleant 1981—1982) och regeringsrepresentant i rådet 1964, 1966—1976 och 1983—1985. Han var ordförande i Nordiska rådets svenska delegation och ledamot av rådets presidium åren 1976—1981 och var 1979 dess president.

Den svenska delegationens ordförande, Karin Söder, avslutade sitt anförande vid sessionens första möte med följande ord:

Vi gör Olof Palme själv, vår nordiska demokratiska styresmodell och det nordiska samarbetet den största tjänsten genom att slå vakt om våra öppna och fria demokratier. Det lågmälda samtalet, den respektfulla diskussionen, givandet och tagandet, jämkandet och kompromissandet måste få förbli kännetecknet för vår nordiska beslutsform. Som politiker måste vi våga stå i direktkontakt med väljarna. Hur rädda vi än är får vi inte stänga in oss bakom låsta dörrar och beväpnade vakter. Demokratin får inte låsas in som djur i bur. Den kan bara fortleva i frihet och under förlitande på medmänniskornas goda avsikter.

Till den 34:e sessionen hade anmält sig sammanlagt 973 deltagare eller nära 150 fler än föregående år till rådets 33:e session i Reykjavik. Det kan i sammanhanget nämnas att den närmast föregående sessionen i Köpenhamn, fem år tidigare, hade övervarits av 704 personer. Denna drastiska ökning förklaras dels av att fler regeringsrepresentanter, åtföljda av sakkunniga, nu deltar i sessionerna, dels av ett ökat intresse från massmedias sida. De danska värdarna uppgav emellertid att den särskilda minnesstunden över Olof Palme — som direktsändes i radio och TV i ett flertal länder — övervars av ett stort antal mediarepresentanter, utöver de drygt 250 som hade anmält sig till sessionen.

Vid sessionen lämnade altingsmand Páll Pétursson, Island, uppdraget som rådets president och efterträddes som president fram till den 35:e sessionen 1987 av fhv statsminister Anker Jørgensen, Danmark.

Liksom föregående år präglades sessionen främst av redovisningar av och debatter kring handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning, antagen av rådet föregående år, samt det nordiska TV-samarbetet.

Inläggen om *ekonomi och sysselsättning* berörde ej sällan de nya element som tillförts debatten sedan föregående session, nämligen den s. k. Gyllenhammar-Sundqvist-gruppens rapport "Norden finns", och den rapport som strax före sessionen hade framlagts av Nordens Fackliga Samorganisation (NFS), "Norden inför 90-talet". Medlemmarna underströk allmänt det positiva element som dessa utredningar innebar med dess många förslag till fördjupat nordiskt samarbete med betydande satsningar bl. a. på förbättrad infrastruktur och när det gäller industri- och forskningspolitisk samverkan inom delområden ej sällan präglade av avancerad teknologi. Samtidigt framfördes också kritiska synpunkter mot utredningsförslagen, bl. a. mot

förslaget om Scandinavian Link. Dessa rapporter, liksom de konkreta projekt som både för industrins och fackföreningsrörelsens del hade aviserats, innebar, menade man, bevis på ett fördjupat intresse från industri och fackföreningsrörelse för de möjligheter som samverkan inom Norden erbjöd såväl "för Norden inom Norden" som gentemot omvärlden vare sig detta gällde den högindustrialiserade i-världen eller u-länderna.

Både rådsmedlemmar och regeringsrepresentanter underströk att handlingsplanen med kraft nu måste följas upp såväl nationellt som nordiskt och att den endast genom att göras "rullande" kunde bli föremål för en nödvändig, fortlöpande översyn och omprövning vid följande sessioner. Målsättningen "Norden som hemmamarknad" kunde bli verklighet endast om och i den takt som ovidkommande handelshinder undanröjdes, etableringar över gränserna underlättades och friare kapitalrörelser blev möjliga.

Nordiska rådets krav på snabba resultat rörande det nordiska *radio- och TV-samarbetet* kom starkt till uttryck under sessionen. Rådet har genom olika initiativ försökt påskynda ärendet, och den 10 november 1985 framlade ministerrådet ett slutligt förslag om ökat radio- och TV-samarbete i Norden. Danmark som inte hade undertecknat förslaget anmälde vid sessionen att man önskade delta i samarbetet, till att börja med på programsidan. Nordiska ministerrådet meddelade att de nordiska radioföretagen senast i april 1986 skulle framlägga förslag om nordiskt programsamarbete via Tele-X.

En fråga som utan att tillhöra de mest omdebatterade i hög grad under senare år engagerat både rådet och ministerrådet gäller det *nordiska medborgarskapet*. Arbetet med denna fråga har nu resulterat i en utredning från ministerrådet, "Nordbors rättigheter i Norden" (NU 1985:6). Detta är en katalog över den rad av hinder som möter en nordbo, som vill flytta till eller vistas i annat nordiskt land. Rådet har uppfattat denna katalog som ett första steg i ett större arbete och efterlyst initiativ från ministerrådet för att minska skillnaderna i ländernas lagstiftning och praxis, bl. a. vad gäller de sociala rättigheterna.

Såväl i generaldebatten som i de därpå följande avsnitt av sessionen som behandlade de enskilda utskottens ärenden kom *de nordiska ländernas förbindelser med och förhållningssätt till omvärlden* att spela en mer framträdande roll än vid tidigare sessioner.

Det förhållandet, att nordiska parlamentariker och regeringsledamöter hade deltagit i ett seminarium om Norden som en kärnvapenfri zon, arrangerat hösten 1985 i Köpenhamn, föranledde flera ledamöter att ta upp frågan om *de säkerhetspolitiska frågornas* hemvist i gemensamma nordiska församlingar och ifrågasätta hur en lämplig "koppling" lämpligen skulle kunna etableras mellan å ena sidan rådet och å andra sidan mer eller mindre tillfälliga aktiviteter och manifestationer inom ämnesområden som föll utanför Nordiska rådets kompetensområde — en frågeställning som torde bli föremål för fortsatta diskussioner under det stundande verksamhetsåret.

Rörande *internationella aspekter på miljöfrågorna* kunde man vid sessionen konstatera att de nordiska regeringarnas upprepade hänvändelser till bl. a. den brittiska regeringen om att biträda det nordiska förslaget om en 30-procentig reduktion av svavelutsläppet icke hade rönt gensvar i önsk-

värd omfattning. För att få en allsidig belysning av frågekomplexen kring de gränsöverskridande luftföroreningarna och för att söka påverka kollegerna i de europeiska parlamenten avser Nordiska rådet att 8—10 september 1986 arrangera en internationell parlamentarikerkonferens om luftföroreningar. Samtliga sexton inbjudna stater i Mellan-, Öst-, Väst- och Nord-europa har — liksom en rad internationella organisationer — förklarat att de avser att delta.

Inom det internationella fältet kan vidare nämnas som exempel på delområden med ett etablerat nordiskt samarbete — som många gärna ser intensifierat — *biståndssamarbete*, både genom att med "mjuka" investeringslån till u-länder tillgodose Nordiska investeringsbanken med vidgade låneramar och vis à vis de s. k. SADCC-länderna (och därmed sammanhängande politisk press på Sydafrika), samarbete inom ramen för *det väst-europeiska högteknologiprogrammet EUREKA* samt den fortlöpande diskussionen de nordiska länderna emellan beträffande *flyktingpolitiken*. Vid sessionen bekräftades — vad den sistnämnda frågan angår — de invändningar av principiell natur som finländska parlamentariker lika väl som regeringsrepresentanter redan vid mötena i Mariehamn den 10—12 november 1985 hade redovisat; de var uppenbarligen ej beredda att biträda ett förslag om intensifierat samarbete på detta område. I vissa finländska debattinlägg kunde dock skönjas en uppmjukning i den finländska hållningen och därmed ett närmande till övriga nordiska länders inställning till samarbete.

De nordiska ländernas intresse för *de europeiska frågorna* manifesterades vid den rundresa som presidiet under hösten 1985 företog till en rad mellanstatliga europeiska organisationer, vilka i sin tur uppenbarligen hyser ett ökat intresse för det nordiska samarbetet, dess inriktning, struktur och resultat.

Inom rådet har diskuterats huruvida de internationella frågorna och deras behandling inom rådets ram borde bli föremål för en systematisk kartläggning, där områden som biståndspolitik och miljöfrågor kunde sättas in i ett större sammanhang. Frågan om vilket mandat en utredning av detta slag kunde tänkas få och i vilka former den bäst skulle kunna bedrivas torde komma att bli föremål för fortsatta överläggningar mellan i första hand presidiet och ministerrådet/samarbetsministrarna.

I föregående års redogörelse (1985/86:4) redovisades utförligt de beslutade *förändringarna i Helsingforsavtalet* vilka efter hand har trätt i kraft under den period som denna berättelse omfattar med undantag för den slutliga sammanläggningen av de två ministerrädssekreteriater, vilken av praktiska skäl äger rum försommaren 1986. Det nyinrättade budget- och kontrollutskottets arbetsformer är ännu föremål för överväganden inom utskottet, men det torde redan stå klart att *ett förenklat budgetförfarande* med en till verksamhetsåret bättre avpassad periodicitet är en förändring som kommer att ge rådet en förbättrad överblick och bättre möjligheter till påverkan av den samlade budgeten samt att *kontrollfunktionen* fortsättningsvis kommer att underlättas. I sammanhanget kan nämnas att överväganden om Nordiska rådets och ministerrådets långsiktiga finansiering har inletts på basis av skilda medlemsförslag.

Det av ministerrådet framlagda förslaget till budget för 1987 hade en omslutning på 528,9 milj. DKK, varav 157,2 milj. DKK föll på kultursektorn. Vid den parlamentariska granskningen framfördes önskemål om en förstärkning av budgeten med sammanlagt 15 milj. DKK, varav 5,2 milj. DKK på kulturdelen av budgeten. Vid fastställandet av budgeten fann ministerrådet att man — med vissa uteslutningar och omprioriteringar — till vissa delar kunde tillmötesgå dessa krav varigenom den sammanlagda budgetökningen kom att uppgå till 13 milj. DKK, varav 5 milj. DKK på kultursektorn.

Sedan informationskommittén har upplösts har *informationsfrågorna* direkt underställt presidiet. Delegationen är angelägen att information om rådets verksamhet når ut till befolkningen i de nordiska länderna och finner att de överenskomna prioriteringarna beträffande vilka målgrupper det är särskilt angeläget att nå i informationsarbetet är väl avvägda och bör bibehållas liksom att informationens innehåll i betydande utsträckning bör inriktas på de resultat som det nordiska samarbetet kan uppvisa. I bägge fallen är det viktigt att ha detta i minnet då presidiet fortsättningsvis diskuterar val av medel för att nå de mål som uppställts för informationsverksamheten.

B. Delegationen och dess verksamhet

Delegationens medlemmar

Val till Nordiska rådets svenska delegation ägde rum den 15 oktober 1985. Till *medlemmar* utsågs Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Ingrid Sundberg, Arne Gadd, Bengt Westerberg, Karin Söder, Georg Andersson, Hans Nyhage, Lahja Exner, Per Olof Håkansson, Hans Petersson i Röstånga, Arne Andersson i Ljung, Lena Öhrsvik, Rune Gustavsson, Olle Östrand, Sten Svensson, Lars Werner, Barbro Nilsson, Elver Jonsson och Wiggo Komstedt. Till suppleanter utsågs Kurt Ove Johansson, Lars Ulander, Ulf Adelsohn, Berit Oscarsson, Ylva Annerstedt, Thorbjörn Fälldin, Yvonne Sandberg-Fries, Siri Häggmark, Hans Pettersson i Helsingborg, Karl-Erik Svartberg, Margareta Andrén, Filip Fridolfsson, Anita Johansson, Gunnar Björk i Gävle, Sten-Ove Sundström, Birgitta Rydle, Inga Lantz, Ulla Johansson, Hugo Bergdahl och Rolf Dahlberg. Den 14 januari 1986 valdes Gunnel Jonäng till suppleant efter Thorbjörn Fälldin.

Möten

Under verksamhetsåret har delegationen hållit sju möten.

Vid delegationens möte den 11 juni 1985 entledigades kanslichef Christer Jacobson från sin tjänst vid Nordiska rådets svenska delegations kansli för att tillträda en tjänst som ambassadör vid utrikesdepartementet. Vid samma möte utsågs minister Bertil Hökby till ny kanslichef fr. o. m. den 1 december 1985. Vid nämnda möte diskuterades även utformningen av reglerna för

ekonomiskt stöd till de nordiska partigrupperna och frågan om en ny budgetprocedur. Delegationen uttalade sig för en förenklad budgetprocedur.

Vid det konstituerande mötet den 16 oktober 1985 valdes Karin Söder till delegationens ordförande och Grethe Lundblad till vice ordförande.

Vid mötet den 6 november 1985 diskuterades åter utredningen om en ändrad budgetprocedur. Delegationen var positiv till en förändring av budgetproceduren och ansåg att de i utredningen framlagda förslagen skulle medföra en mer rationell budgetbehandling. Vid mötet diskuterades även frågan om en eventuell rotation av utskottsordförandeposterna i rådet. Delegationen var positiv till en förändring av den rådande länderfördelningen. Delegationen var dock tveksam till ett rotationssystem enligt vilket alla ordförande skulle bytas ut samtidigt efter en viss tidsperiod. Fördelningen av ordförandeposterna borde ske i samband med de förhandlingar som fördes i presidiet om fördelningen av samtliga förtroendeposter i rådet.

Karin Söder informerade vid delegationsmöte den 23 januari 1986 om presidiets möte med statsministrarna resp. samarbetsministrarna i Helsingfors den 18 december 1985. Härvid framkom att presidiet understrukt behovet av konkretisering av handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Vidare hade diskussioner förts om Tele-X-samarbetet, den nya budgetproceduren och om presidiets internationella konferens om luftföreningar den 8–10 september 1986.

Till delegationens möte den 26 februari hade statsrådet Svante Lundkvist i sin egenskap av nordisk samarbetsminister inbjudits. Statsrådet Lundkvist redogjorde för de viktigaste frågorna inför sessionen och uppehöll sig främst vid uppföljningen av handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning, samarbetet kring luftföreningsfrågorna, det ökade radio- och TV-samarbetet i Norden samt de nordiska ländernas samarbete med de s. k. SADCC-länderna i södra Afrika.

Arbetsutskottet

Vid delegationens möte den 16 oktober 1985 valdes ett arbetsutskott bestående av Karin Söder, Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Arne Gadd och Ingrid Sundberg. Arbetsutskottet har sedan föregående session hållit tio möten.

Informationsverksamhet

Service till massmedia ingår som ett naturligt inslag i kansliets informationsverksamhet. Förfrågningar från pressen om enskilda ärendens behandling, nordiska möten och förmedling av nordiska kontakter är ofta förekommande. Under perioden har 21 pressmeddelanden utsänts, 5 presskonferenser anordnats och viss artikeltjänst förekommit i samband med nomineringar till Nordiska rådets litteratur- och musikpris.

Inför den 34:e sessionen ackrediterades 60 svenska journalister från dagspress, etermedia, nyhetsbyråer och fackpress. Ytterligare ca 15 svenska journalister snabbackrediterades inför den minnesstund över Olof Palme som inledde den 34:e sessionen. Minnesstunden, som varade i 50 minuter,

direktsändes i svensk television. De svenska massmediernas bevakning resulterade i ca 600 dagstidningsklipp och 6 timmars sändningar i svenska etermedia.

Nordiska rådets journaliststipendium var för Sveriges del 40 000 SEK för 1985. Stipendiet söktes, efter utannonsering, av 51 journalister. Stipendier om 15 000 kr. vardera tilldelades Eko-redaktionens medarbetare Kerstin Brunnberg-Jonsäter och Jan Ström och 10 000 kr. till TT-medarbetaren Sven Thiessen. Ett samnordiskt seminarium för parlamentsjournalister, "Norden mellan öst och väst", arrangerades i Finland våren 1985.

Information till skolor och utbildningsväsendet i stort har kommit att uppmärksammas alltmer i såväl kansliets egna som i den samnordiska informationsverksamheten. Den särskilda ungdomskampanj som Nordiska rådets presidium beslutat genomföra under 1984 — 1985 har avslutats under verksamhetsperioden. En uppsatstävling utlystes i skolor och ungdomsorganisationer inom kampanjens ram. 14 av uppsatserna har utgetts i en publikation, "Unga i Norden föreslår ...", och planeras att tillsammans med en videofilm från ungdomsträffen erbjudas skolorna som undervisningsmaterial.

Undervåren 1985 arrangerades en föreläsningsserie i Stockholmsgymnasier tillsammans med Föreningarna Nordens Ungdomsförbund, och totalt besöktes ca 25 gymnasieklasser. Ett liknande arrangemang ägde hösten 1985 rum i Skåne.

I samarbete med Riksdagens skoltjänst distribueras delegationens broschyr "Sverige i nordiskt samarbete" till lärare i samhällskunskap på grundskolans högstadium och gymnasiet. Broschyren har även distribuerats till skolor i Finland genom Nordiska språk- och informationscentrets försorg.

Under verksamhetsperioden har delegationen anordnat två seminarier för lärare främst i samhällskunskap och svenska. Seminarierna ger en bred presentation av det nordiska samarbetets organisation, funktion och resultat samtidigt som de ger deltagarna möjligheter att diskutera med ansvariga politiker i delegationen.

På förfrågningar har besök och föredrag hållits på kansliet för bl. a. gymnasieklasser. Studerande i gymnasier och högskolor samt svenska och utländska forskare har även tagits emot för orientering och materialinsamling.

Samarbetet med Föreningarna Norden har bl. a. bestått i fortsatt medverkan i Nordens Tidning, där delegationen i varje nummer medverkar på en egen sida. Förutom den tidigare nämnda skolkampanjen i Stockholmsgymnasier har ett antal aktiviteter genomförts tillsammans med Föreningarna Nordens Ungdomsförbund. Däribland kan nämnas medverkan i funktionsärsutbildning september 1985, mottagande av ca 140 nordiska ungdomar samlade till Nordiskt Skolungdomsmöte i Stockholm oktober 1985 och planering av utbildning för skolkonsulenter våren 1986. Delegationsmedlemmar och tjänstemän vid kansliet har medverkat med föredrag om nordiskt samarbete vid årsmöten o. d. inom Föreningarna Nordens distrikt och lokalavdelningar.

Nybildade avdelningar inom Föreningen Norden har försetts med basinformation om det officiella nordiska samarbetet.

I samarbete med Svenska Institutet distribueras engelskspråkig informa-

tion om det nordiska samarbetet till svenska ambassader och konsulat utanför Norden. Manuskript till en omarbetad version av Svenska Institutets faktablad, på engelska, tyska och franska, om det nordiska samarbetet, levererades i januari 1986.

Till tidskriften *Nordisk Kontakt* har redaktör Åke Mauritzon, Aftonbladet, anställts som ny svensk redaktör från årsskiftet.

Övrig verksamhet

Vid ett möte den 19 februari 1986 informerade ASEAs VD Percy Barnevik delegationen om den s. k. Gyllenhammargruppens slutrapport om utvidgat ekonomiskt samarbete i Norden.

Den 25 februari hölls ett möte mellan representanter för delegationen och kontaktmännen för nordiska frågor i departementen. Vid mötet diskuterades aktuella frågor inför 34:e sessionen. Den 26 februari hölls också ett möte med anledning av 34:e sessionen mellan delegationen och representanter för Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU).

Mot bakgrund av riksdagsbeslut att utöka den praktiska arbetslivsorienteringen har elever från såväl gymnasieskolan som grundskolan beretts tillfälle att följa och delta i arbetet vid delegationens kansli.

C. 34:e sessionen

C.1. Minnesord över statsminister Olof Palme

34:e sessionen inleddes med en minneshögtid över statsminister Olof Palme. Samtliga länders statsministrar, Danmarks förutvarande statsminister tillträdande rådspresidenten Anker Jørgensen samt rådets dåvarande president Páll Pétursson, Island, talade.

Den nordiska gemenskapstanken kom vid detta tillfälle till klarare uttryck än kanske någonsin tidigare i rådets historia. Det underströks att de nordiska demokratierna är öppna samhällen med obegränsad rörelsefrihet mellan länderna, med gemenskap i värderingar och synsätt. Ett angrepp mot en ledande politiker i ett nordiskt land kan därför inte uppfattas på annat sätt än som ett angrepp även på grannländernas demokrati.

Statsminister Schlüter: "Olof Palmes begåvning, engagemang och politiska vilja förmådde honom att flytta gränser".

Statsminister Sorsa: "Det våld som Olof hatade har igen krävt ett tungt offer. Det råa våldet kan besegra oss för ögonblicket men det kan aldrig övertyga oss. Det Olof Palme stod för kommer alltid att leva vidare".

Statsminister Steingrímur Hermannsson: "Olof Palme var alltid beredd att medla, även när det verkade vara hopplöst. Han tog alltid ställning mot angriparna och det var då likgiltigt vem som var indragen, stor eller liten".

Statsminister Willoch: "Vi i Norge känner det, efter att Olof Palme ryckts bort, som om ett landskap har förändrat sig".

Alttingsmand Páll Pétursson: "Vi har mistat den som klart, dristigt och öppet kunnat beskriva vilka vägar vi i Norden borde gå och vi har mistat

den som med outtröttlig energi och överbevisande styrka ute i världen har representerat fred, samarbete och jämlikhet”.

Förutvarande statsminister folktingsmedlem Anker Jørgensen: ”Den trygghet Olof önskade för andra, den fick han inte själv”.

Redog. 1986/87:4

C.2. Generaldebatten

Många inlägg i generaldebatten kom också att präglas av sorg, saknad och bestörtning över Olof Palmes tragiska bortgång. Samtidigt fanns en stark vilja i rådet att fortsätta, inspirerad och stärkt av Olof Palmes engagemang för mellanfolkligt samarbete och därmed också markera motstånd och avsky för terrordåd.

Liksom tidigare år fördes generaldebatten med utgångspunkt i Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet (vanligen benämnd C1) och rapporten från Nordiska rådets presidium om dess verksamhet efter 33:e sessionen. Generaldebatten inleddes med ett s. k. trontal av ministerrådets ordförande och med ett svarstal av en representant för rådets presidium. Anföranden följde från representanter för de fyra partigrupperna i rådet: konservativa gruppen, mittengruppen, socialdemokratiska och vänstersocialistiska partigruppen.

Årets generaldebatt ägnades åt en rad olika frågor — fler än tidigare år. Huvudvikten kom dock att ligga på ekonomiska frågor där genomförande av ministerrådets handlingsplan om ekonomisk utveckling och full sysselsättning upptog många talares intresse. Handlingsplanen uppfattas som en hörnsten i det nordiska arbetet. Den ses också som en modell, som kan användas i internationellt samarbete, och för nordiskt samarbete inom andra områden, t. ex. kultur, forskning och undervisning.

TV-samarbetet inom ramen för Tele-X togs upp av flera talare. Under sessionen kom beskedet om att Danmark nu ville delta i Tele-X-samarbetet, i första hand på programsidan. Det växande intresset för det nordiska samarbetet från grupper utanför de officiella nordiska samarbetsorganen — t. ex. från Gyllenhammar—Sundqvist-gruppen och Nordens Fackliga Samorganisation (NFS) — uppmärksammades också i generaldebatten. Andra frågor gällde bl. a. bistånd, miljö, rådets nya arbetsformer, trafik, flyktingpolitik, nordiska medborgares rättigheter och kärnvapenfri zon i Norden.

Ekonomi och sysselsättning

Ministerrådets ordförande, miljöminister *Christian Christensen*, Danmark, uppehöll sig i ministerrådets s. k. trontal i stora delar vid den 33:e sessionen antagna handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Ökade medel var avsatt för detaljplanering och uppföljning av planen som även skulle bli föremål för fördjupning och utbyggnad. Bl. a. pekades på nödvändigheten av satsningar på det teknologiska området, där det centrum som är under uppbyggnad i Oslo kring Nordiska Industrifonden skulle fylla en betydelsefull funktion för utbyggd nordisk industriell forskning och utveckling.

Statsministrarna Schlüter, Sorsa, Steingrímur Hermannsson och Willoch tog också i sina anföranden upp frågor med anknytning till handlingsplanen och markerade där den tekniska utbildningens och forskningens betydelse för de nordiska ländernas vidare utveckling.

Som förste talare i generaldebatten för den svenska rådsdelegationen kom *statsrådet Lundkvist*, nordisk samarbetsminister. Statsrådet såg handlingsplanen som ett nytt och viktigt verktyg för konkreta åtgärder när det gällde att främja ekonomisk utveckling och full sysselsättning genom samverkan men där innehållet i planen måste prövas från tid till annan. De investeringar i vägar och järnvägsprojekt på nära 2,5 miljarder kronor som de nordiska länderna i handlingsplanen förbundit sig att göra var enligt statsrådet ett gott exempel på det nordiska samarbetets betydelse för förbättrade kommunikationer både inom Norden och med kontinenten.

Karin Söder tog utgångspunkt i Olof Palmes mångsidiga och engagerade arbete inom Nordiska rådet. Även om Nordek-förhandlingarna inte lyckades föras i hamn och den helhetslösning som därmed avsågs inte uppnåddes, förverkligades tack vare Olof Palmes insatser mycket av det som han själv kallade inkråmet dvs. innehållet i Nordek, t. ex. den Nordiska Investeringsbanken och den Nordiska Industrifonden. Det nordiska samarbetet under 1970-talet präglades enligt Karin Söder av ett steg-för-steg-samarbete där man till stora delar uppnådde ställda mål.

Mot bakgrund av de höga arbetslöshetskostnaderna i de nordiska länderna pekade *Arne Gadd* på fem uppgifter av omfattande strategisk betydelse för Norden inför 1990-talet: åtgärder mot handelshinder och andra inslag, som hindrar utvecklingen av Norden som hemmamarknad, ytterligare stöd till ökade exportmöjligheter, nya utbildningspolitiska insatser, gemensamma forskningsprogram inom olika teknikområden som bioteknik och materialteknik och ytterligare investeringsprojekt av nordiskt intresse, där förebilder återfanns i handlingsplanen för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning.

Statsrådet Hellström redogjorde för det arbete som bedrivs på nordisk och nationell basis om undanröjande av alla de hinder i den nordiska handeln som företag finner onödiga eller krångliga. Förslag hade framlagts från svensk sida om att ett ministerrådsförslag om avveckling av existerande handelshinder skulle framläggas till rådets 35:e session 1987. Statsrådet avslutade sitt anförande med att framhålla att genom en stärkt nordisk hemmamarknad ges företagen en bas för sina satsningar också ute i den allt hårdare konkurrensen på den internationella marknaden.

Statsrådet Gustafsson utgick i sitt anförande liksom många andra talare från handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Samordnade investeringar på samfärdselns område innebar en stimulans också för anläggningsbyggandet, och utvecklandet av Norden som hemmamarknad skulle komma att påskynda tillkomsten av konkurrensdugliga företag inte minst inom byggområdet. Handlingsplanen kunde medföra genombrott också inom andra områden än de som direkt behandlades däri.

Statsrådet syltade då på den handlingsplan för byggsektorn som minister-rådet/bostadsministrarna hade framlagt för rådet inför sessionen, vari understrukits att de nordiska ländernas framtid på byggexportmarknaden kunde främjas just genom nordisk samverkan.

Redog. 1986/87:4

TV-samarbetet, Tele-X-projektet

Ministerrådets ordförande, miljöminister *Christian Christensen*, rådspresidiets talesman altingsmand *Páll Pétursson* och flera talare från övriga nordiska länder uttalade sin tillfredsställelse över att man hade lyckats uppnå enighet om ett ministerrådsförslag angående ett ökat radio- och TV-samarbete i Norden. Danmark hade inte undertecknat förslaget, men under sessionen kom beskedet att Danmark önskade delta i samarbetet, till att börja med på programsidan. Páll Pétursson underströk att vi måste slå vakt om vår egen kultur och möta utländska programutbud med nordiskt producerade utsändningar — en utmaning för de nordiska kulturministrarna. Från svensk sida togs TV-frågan upp under sakdebatten.

Nordiska initiativ från näringsliv, fackliga organisationer m. fl.

Många talare, representerande både ländernas regeringar och parlament, uppehöll sig vid det nordiska samarbete som bedrivs utanför de officiella organen. Här åsyftades i första hand arbetet inom den s. k. Gyllenhammar—Sundqvist-gruppen och Nordens Fackliga Samorganisation (NFS). Statsrådet *Lundkvist* framhöll beträffande Gyllenhammar—Sundqvist-gruppens rapport att särskilt värdefullt var att denna byggde på insikten om nödvändigheten av ett trepartssamarbete mellan stat, näringsliv och fackliga organisationer, om man ville nå framgång i det industripolitiska och ekonomiska samarbetet på nordisk nivå. Vidare underströk statsrådet att NFS på den fackliga sidan sedan länge utfört ett betydelsefullt arbete och spelat en pådrivande roll i det nordiska samarbetet och att det vore värdefullt om Gyllenhammar—Sundqvist-gruppens arbete nu kunde leda till att även näringslivet definierade sin roll i samspelet.

Lars Werner såg en fara i det ökade intresse som t. ex. Gyllenhammar—Sundqvist-gruppen under senare år visat för utvidgat ekonomiskt samarbete och i gruppens strävan att inlemma sitt arbete i det parlamentariska samarbetet. Nordiska rådet måste därför slå vakt om sitt oberoende och stå starkt emot sådana påtryckningar. *Lars Werner* pekade på gruppens förslag om Scan Link, motorvägsbygget genom Norge, Sverige och Danmark, och dess synnerligen negativa konsekvenser för miljön.

Biståndspolitik

Statsrådet *Hjelm-Wallén* uppehöll sig i sitt inlägg vid överenskommelsen mellan de nordiska länderna och SADCC-länderna, som ingåtts så sent som i januari 1986. Överenskommelsen syftar till att vidga samarbetet på det ekonomiska och kulturella området mellan länderna och att främja det regionala samarbetet inom SADCC-regionen. Statsrådet underströk att ge-

nom överenskommelsen hade ett nytt konstruktivt steg tagits i nord-syddialogens anda.

Statsrådet Lundkvist erinrade om Olof Palmes helhjärtade insatser för freden. Olof Palme skulle säkerligen i år ha pekat på den oroväckande utvecklingen i södra SADCC-länderna som ett viktigt led i det nordiska aktionsprogrammet mot den sydafrikanska apartheidpolitiken.

Redog. 1986/87:4

Miljösamarbete

Ministerrådets ordförande miljöminister Christian Christensen poängterade i sitt s. k. fronttal att ministerrådet med största oro såg på de miljöskador som luftföroreningen förorsakar. Åtgärder mot luftföroreningen hade därför placerats högst på ministerrådets prioriteringslista över nuvarande och kommande arbetsuppgifter.

Statsrådet Lundkvist framhöll i detta sammanhang de påtagliga resultat som de nordiska samarbetssträvandena lett till just på miljöpolitikens område. Bl. a. hänvisade statsrådet till att 21 nationer från såväl väst som öst sommaren 1985 anslöt sig till det ursprungligen nordiska förslaget att reducera svaveldioxidutsläppen till minst 30 % till år 1993. Den internationella parlamentarikerkonferens om luftföroreningar som Nordiska rådet anordnar i Stockholm i september 1986 såg statsrådet Lundkvist också som ett värdefullt stöd för att väcka en internationell opinion för att förhindra fortsatt miljöförstöring. Även *Grethe Lundblad* uppehöll sig i sitt anförande vid miljöförstöringen, särskilt vid föroreningen av Östersjön, Öresund, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön. Nordiska politiker uppmanades att med snabbhet och kraft ta itu med miljöriskerna. Rådet hade hittills engagerat sig starkt i kampen mot luftföroreningar. Nu behövdes också gemensamma insatser mot vattenförorening och kemikaliehantering i Norden.

Rådets nya arbetsformer

De under 1985 beslutade ändringarna i Helsingforsavtalet hade trätt i kraft strax före sessionen. Bland annat innebar ändringarna att ministerrådet — vid sessionen för första gången — framlade ett samlat budgetförslag och att det i anslutning till detta förslag gavs en skriftlig redogörelse om planerna för det fortsatta samarbetet. Tidigare hade funnits en budget för kultursektorn och en för den allmänna sektorn. Många talare kommenterade denna nya budgetform ävensom tillkomsten av rådets budget- och kontrollutskott i mycket positiva ordalag. *Statsrådet Lundkvist* ansåg att genom den nya budgetordningen gavs en bättre överblick över satsningarna på det nordiska samarbetet och en ökad möjlighet till politiska prioriteringar och avvägningar mellan de olika samarbetsområdena. Någon oro för att kultursamarbetet skulle komma i bakvatten förelåg inte. Kulturutvecklingen skulle ses som en fundamental fråga för det nordiska samarbetet, som måste integreras med — inte isoleras från — övriga samarbetsområden.

Knappast vid någon session sedan rådets tillkomst har frågan om fast förbindelse över Öresund uteblivit. Vid årets session ägnade *Ulf Adelsohn* hela sitt inlägg i generaldebatten åt denna fråga. Ulf Adelsohn ansåg det märkligt att det skulle behöva ta så lång tid för att fatta beslut om en fast Öresundsförbindelse som alla måste förstå skulle komma till stånd förr eller senare. Hade man äntligen lyckats starta bygget mellan Storbritannien och Frankrike var det enligt Ulf Adelsohn underligt om inte de nordiska länderna skulle kunna ta samma grepp mot bakgrund av bl. a. våra språkliga, kulturella och historiska likheter samt den samhörighetskänsla som här fanns. Även *Arne Gadd* drog i sitt inlägg paralleller med det engelsk-franska initiativet och ställde frågan om man inte i Norden skulle kunna göra motsvarande. Arne Gadd ansåg att den politiska viljan och resurserna fanns. Men fanns den politiska förmågan?

Olle Östrand uppmärksammade behovet av långsiktig planering beträffande investeringar i infrastruktur och transportnät och av en helhetssyn på utformningen av investeringsplaneringen för alla nordiska länder. En konflikt uppstod mellan ambitionerna att å ena sidan underlätta för utrikeshandeln när det gällde transportsektorns utbyggnad och å andra sidan att komma till rätta med regionala problem och styra insatserna mot de norra delarna av Skandinavien.

Flyktingpolitik

Flyktingfrågorna hade aktualiserats i rådet genom ett medlemsförslag (se därom under avsnitt D.2.1.). Frågan togs även upp i generaldebatten av bl. a. *Ylva Annerstedt* och *Karin Söder*, som ansåg att medmänskligt ansvar och människors rättigheter att leva i fred och frihet måste få komma till uttryck i de nordiska ländernas flyktingpolitik. Ylva Annerstedt underströk, att i det allt bistrare flyktingklimatet i Europa var det av utomordentlig vikt att de nordiska länderna genom en generös flyktingpolitik, ett gott samarbete emellan länderna och ökade internationella ansträngningar visade på humanismens och medmänsklighetens väg.

Värna om det öppna samhället

Lahja Exner och *Karin Söder* poängterade båda i sina inlägg hur viktigt det var att slå vakt om de nordiska öppna och fria demokratierna. Demokrati får inte låsas in som djur i bur utan måste fortleva i frihet och under förlitande på medmänniskornas goda avsikter, framhöll Karin Söder. Lahja Exner kom även in på de hinder som föreligger för nordbor vid flyttning mellan de nordiska länderna och parlamentarikernas ansvar för att fortsätta arbetet för ett öppet Norden, som var lätt och bra att leva i.

Säkerhetspolitiska frågor

Liksom tidigare år berörde några talare i generaldebatten frågan huruvida säkerhetspolitik skulle diskuteras inom Nordiska rådet. *Lars Werner* kon-

staterade med tillfredsställelse nu en öppnare och mer realistisk inställning inom rådet till de säkerhetspolitiska frågorna i Norden och ansåg parlamentarikerkonferensen i Köpenhamn hösten 1985 om en kärnvapenfri zon i Norden som ett framsteg.

Offentliga sektorns förnyelse

Statsrådet Holmberg redogjorde för arbetet med att förnya den offentliga sektorn i Sverige och för de diskussioner som på nordisk nivå inletts beträffande den kommunala självstyrelsen. Statsrådet ansåg att det fanns anledning att fortsätta tankeutbytet mellan länderna och att aktualisera även andra frågor om den offentliga sektorns förnyelse.

Utbildningsfrågor

Nordisk examensgiltighet och dess betydelse för arbetskraftens rörlighet mellan länderna togs upp av *statsrådet Bodström* i generaldebatten. Mynigheter, arbetsgivare och fackliga organisationer borde vara mer förstående och generösa i fråga om möjligheten att rekrytera arbetskraft från ett annat nordiskt land, även om den som anställs fått sin kompetens i ett annat utbildningssystem. Även vuxenutbildningens betydelse för nordbor som flyttar inom Norden berördes av statsrådet Bodström.

Alkoholpolitik

Det nordiska samarbetet på rusmedelsområdet togs upp av *Elver Jonsson*, som visserligen inte ansåg att Norden kunde bli någon "alkolfri ö" i världssamhället men fann det angeläget att ena alla medborgare kring fem "alkolfria öar": trafiken, arbetslivet, barn- och ungdomsåren, gravida kvinnor och alkoholister.

C.3. Sakfrågor

Saklistan för trettiofjärde sessionen (enligt terminologin i rådet benämns ärendenasaker) upptog 36 medlemsförslag (A-saker), 7 ministerrådsförslag (B-saker), 9 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 58 meddelanden från ministerrådet och regeringarna (D-saker).

I rådet var dessutom 15 A-saker anhängiggjorda vilkas behandling i utskotten fortsätter. Vid sessionen framställdes och besvarades i plenum sammanlagt 42 frågor (E-saker).

Enligt 22 § i arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session (Dokument 1). Efter generaldebattens slut lades rapporten till handlingarna.

Nordiska ministerrådet avgav i enlighet med artikel 64 i Helsingforsavtalet en berättelse rörande det nordiska samarbetet under det gångna året (C 1) samt en särskild redogörelse om planerna för det fortsatta samarbetet med förslag till budget (C 2).

34 rekommendationer och 6 yttranden till de nordiska ländernas regeringar respektive Nordiska ministerrådet antogs. Dessutom antog rådet ett internt beslut angående finansieringen av det nordiska samarbetet. Texten till dessa har fogats till berättelsen som bilaga. Då i det följande inte annat anges, har samtliga i omröstningen deltagande medlemmar röstat för resp. rekommendation eller yttrande.

I avsnitt D lämnas en redogörelse för de behandlade sakerna. Det fullständiga materialet finns tryckt i rådsförhandlingarna, innefattande bl. a. stenografiska referat av överläggningarna.

C. 4. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*: statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Hultström och Lindqvist och följande *valda medlemmar*: Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Ingrid Sundberg, Arne Gadd, Ylva Annerstedt som ersättare för Bengt Westerberg, Karin Söder, Berit Oscarsson som ersättare för Georg Andersson, Hans Nyhage, Lahja Exner, Per Olof Håkansson, Hans Petersson i Röstånga, Arne Andersson i Ljung, Lena Öhrsvik, Rune Gustavsson, Olle Östrand, Sten Svensson, Lars Werner, Barbro Nilsson, Elver Jonsson och Wiggo Komstedt.

Dessutom var följande *suppleanter* närvarande under sessionen: Ulf Adelsohn, Gunnel Jonäng, Siri Häggmark, Hans Pettersson i Helsingborg, Karl-Erik Svarthberg, Gunnar Björk i Gävle och Inga Lantz.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, kanslichef Bertil Hökby, och övrig kanslipersonal.

Till rådets president valdes vid sessionen Anker Jorgensen, Danmark, och till övriga medlemmar av presidiet Margrete Auken, Danmark, Elsi Hetemäki-Olander, Finland, Peter Muurman, Finland, Olafur G. Einarsson, Island, Páll Pétursson, Island, Hallvard Bakke, Norge, Jo Benkow, Norge, Grethe Lundblad, Sverige, och Karin Söder, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på sex utskott: juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, social- och miljöutskottet och kommunikationsutskottet med vardera 13 medlemmar, ekonomiska utskottet med 22 medlemmar och budget- och kontrollutskottet med 14 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

Juridiska utskottet:	Lennart Andersson, Hans Nyhage och Lars Werner
Kulturutskottet:	Georg Andersson, Rune Gustavsson, Barbro Nilsson och Hans Petersson i Röstånga
Social- och miljöutskottet:	Arne Andersson, Grethe Lundblad och Lena Öhrsvik

Kommunikations-
utskottet:

Elver Jonsson (utskottets ordförande), Wiggo
Komstedt och Olle Östrand

Redog. 1986/87:4

Ekonomiska utskottet:

Arne Gadd (utskottets vice ordförande), Lah-
ja Exner, Sten Svensson, Karin Söder och
Bengt Westerberg

Budget- och kontroll-
utskottet:

Per Olof Håkansson, Elver Jonsson och Ing-
rid Sundberg

Val företogs till rådets *redaktionskommitté*. Till svenska medlemmar i kom-
mittén utsågs Per Olof Håkansson och Ingrid Sundberg (kommitténs vice
ordförande).

Vidare företogs val av medlemmar och suppleanter i styrelsen för *Nordis-
ka kulturfonden* för åren 1987—1988. Till svensk medlem i fondens styrelse
utsågs Barbro Nilsson med Hans Nyhage som suppleant.

Slutligen företogs val av medlemmar och suppleanter till ett särskilt ut-
skott med uppgift att granska *Nordiska kulturfondens förvaltning*. Till
svensk medlem i utskottet, som består av fem medlemmar och fem supple-
anter, utsågs Arne Gadd med Gunnel Jonäng som suppleant.

D. Presidiets, utskottens och kommittéernas verksamhet

D.1. Presidiet

Medlemmar

Medlemmar i presidiet har varit från Danmark folketingsmedlem Anker
Jørgensen (s), från Finland riksdagsledamot Elsi Hetemäki-Olander (Kok),
från Island altingsmand Páll Pétursson (F), från Norge stortingsrepresen-
tant Gunnar Berge (A), som den 8 november 1985 ersattes av stortingsrepresen-
tant Hallvard Bakke (A), samt från Sverige riksdagsledamot Karin Sö-
der (c).

Genom ändringar i Helsingforsavtalet, vilka trädde i kraft den 12 febru-
ari 1986, utökades antalet presidiemedlemmar med en representant från
resp. land: från Danmark folketingsmedlem Margrete Auken (SF), från
Finland riksdagsledamot Peter Muurman (Sdp), från Island altingsmand
Olafur G. Einarsson (Sj), från Norge stortingspresident Jo Benkow (H) och
från Sverige riksdagsledamot Grethe Lundblad (s).

Möten

Presidiet har hållit möten den 6—7 maj 1985 i Lund, den 3 juli i Rovaniemi,
den 10 juli per capsulam, den 19 september och 20 oktober i Köpenhamn,

den 25 oktober i Paris, den 10, 11 och 13 november i Mariehamn, den 18 december i Helsingfors, den 29—30 januari 1986 i Stockholm samt den 2, 3 och 7 mars i Köpenhamn i anslutning till rådets 34:e session. Överläggningar med ordförandena för rådets utskott och kommittéer samt med Nordiska ministerrådet/samarbetsministrarna ägde rum i Lund den 6 resp. 7 maj. Den 18 december hölls ett möte i Helsingfors mellan presidiet och de nordiska ländernas statsministrar. Presidiet hade samma dag också överläggningar med samarbetsministrarna.

Verksamhet

Presidiets verksamhet har under perioden mellan den 33:e och 34:e sessionen i stor utsträckning varit inriktad på att förbereda genomförandet av olika reformer i rådets och ministerrådets arbetsformer vilka föranletts av rådets beslut vid 33:e sessionen angående ändringar i Helsingforsavtalet, kulturavtalet och rådets arbetsordning.

Ändringarna, som trädde i kraft den 12 februari 1986, innebär bl. a. att rådspresidiets antal ökas från fem till tio medlemmar, att presidiet utgör valkommitté och lägger fram förslag till val av förtroendeposter vid sessionen och att presidiet övertar ansvaret för informationsfrågorna från informationskommittén, som nu avskaffats. Vidare innebär ändringarna att ett budget- och kontrollutskott inrättas som ersättning för den tidigare budgetkommittén och att en särskild redaktionskommitté etableras för utgivningen av tidningen Nordisk Kontakt. Det under senare år alltmer påtagliga partipolitiska samarbetet har formaliserats genom särskild bestämmelse därom i rådets arbetsordning. En särskild partistödordning har införts. 800 000 SEK har avsatts till partistödet för 1986. För ministerrådets del medför ändringarna en sammanslagning av den allmänna budgeten och kulturbudgeten till en budget och av ministerrådssekretariaten i Oslo och Köpenhamn till ett sekretariat förlagt till Köpenhamn.

Reformerna syftar till en effektivisering och vitalisering av det nordiska samarbetet och en förstärkning av det parlamentariska inflytandet inom de officiella samarbetsorganen.

Presidiet har som ett led i de organisatoriska reformerna beslutat om viss rotation mellan länderna av ordförandeposterna i utskotten. En första förändring sker för tiden fram till 35:e sessionen på så sätt att tre utskott byter posterna medan ingen ändring sker i två. Således lämnar Sverige ordförandeposten i ekonomiska utskottet och övertar motsvarande i kommunikationsutskottet. Vid nästa session planeras förändringar i samtliga utskott. Presidiet har ansett att den bindning mellan land och ordförandepost, som närmast varit permanent sedan rådets tillkomst, nu borde lösas.

De långa och komplicerade förhandlingarna om ett nordiskt TV-satellit-samarbete resulterade i november 1985 i ett ministerrådsförslag. Presidiet, som ansåg att behandlingen av ministerrådsförslaget inte kunde dröja till 34:e sessionen och som vid 33:e sessionen fått ett särskilt bemyndigande att behandla det då aviserade förslaget, gav rådets samtycke till detta i form av en särskild framställning. Närmare redogörelse för framställningens innehåll återfinns under kulturavsnittet (D.2.2.).

Frågan om Nordens plats i omvärlden har i olika sammanhang och på olika sätt aktualiserats i presidiet. TV-satellitprojektet är ett exempel på försök att genom nordiskt samarbete bemöta strömmen av programutbud över internationella satelliter. Ett annat exempel är presidiets beslut att i september 1986 arrangera en internationell parlamentarikerkonferens om luftföreningar i Stockholm. Parlamenten i sexton europeiska parlament och nio internationella organisationer, däribland ECE, EG och SEV, har inbjudits. Konferensens syfte är att nordiska parlamentariker tillsammans med utomnordiska skall uppnå consensus om behovet av åtgärder mot föreningarnas källor.

Ett växande behov av internationella kontakter har också aktualiserats i en hel del sakfrågor i rådet. Som ett led i denna utveckling företog presidiet en kontaktresor till europeiska och internationella organisationer i oktober 1985 i syfte att markera en gemensam nordisk profil i den internationella utvecklingen.

Rådet bevakade FN:s kvinnokonferens i Nairobi i juli 1985 genom bl. a. en presidiemedlem och en representant för social- och miljöutskottet.

Vid mötet mellan presidiet och statsministrarna diskuterades bl. a. frågan om gränsöverskridande luftföreningar mot bakgrund av de nordiska statsministrarnas uttalande 1984 till den brittiska regeringen angående minskning av svavelutsläppen vilket då hade tillstyrkts av presidiet. Rådets internationella konferens diskuterades i detta sammanhang. Vidare dryftades genomförandet av den ekonomiska handlingsplanen och nordiskt radio- och TV-samarbete.

Presidiet har varit särskilt pådrivande i fråga om fortsatt användning under 1986 av nordiska ungdomsresekort på järnvägarna i Norden. Presidiet och statsministrarna uttalade samstämmigt vid sitt möte stöd för detta ungdomsresekort liksom tidigare de nordiska trafikministrarna och rådets kommunikationsutskott. Senare har positivt beslut fattats om dessa korts giltighet också under 1986.

Vid möten med samlingsministrarna togs bl. a. upp erfarenheterna från 33:e sessionen, budgetproceduren för ministerrådets budget, nordiskt biståndssamarbete, nordiskt informations- och publikationssamarbete och förberedelser för rådets 34:e session. Naturligtvis diskuterades även vid dessa möten liksom vid mötet med statsministrarna fullföljandet av den ekonomiska handlingsplanen, nordiska TV-satellitsamarbetet och de ständigt aktuella miljöfrågorna, där frågan om gränsöverskridande luftföreningar var av särskilt intresse.

Presidiet har under de senaste åren kunnat notera ett växande intresse för det nordiska samarbetet och dess framtida inriktning hos en rad grupper utanför Nordiska rådet. Detta gäller representanter för näringslivet (Gyllenhammar—Sundqvist-gruppen), Nordens Fackliga Samorganisation (NFS), Föreningarna Nordens Förbund samt andra föreningar och ideella rörelser. Presidiet ser detta som ett synnerligen värdefullt bidrag till en vitalisering av den nordiska idédebatten.

D.2.1. Juridiska utskottet

Utskottets arbete har framför allt inriktats på nordiska initiativ rörande flyktingproblemen. Åtgärder mot narkotikakriminaliteten har också ägnats stor uppmärksamhet.

Utskottet har med tillfredsställelse kunnat notera att utredningen om "Nordiska köplagar" är under behandling i länderna och att denna torde leda till ytterligare koordinering av reglerna på området.

Medlemmar

Svenska medlemmar i juridiska utskottet har varit Lennart Andersson (s), Hans Nyhage (m) och Lars Werner (vpk).

Möten

Utskottet har hållit möten den 22 april 1985 i Rönne, den 6—7 augusti i Tammerfors och Tavastehus, den 12—13 november i Mariehamn samt den 30—31 januari 1986 i Stockholm och i anslutning till sessionen i Köpenhamn.

Vid Mariehamnsmötet hölls de årligen återkommande gemensamma överläggningarna mellan utskottet och de nordiska ländernas justitieministrar. Vid mötet deltog även de för ländernas flyktingpolitik ansvariga ministrarna. Huvudfrågan vid mötet var nämligen nordisk flyktingpolitik. Därutöver diskuterades bl. a. behandlingsformer som alternativ till frihetsberövande vid narkotikabrott samt den vidare behandlingen av den nordiska utredningen "Nordiska köplagar" (NU 1984:5). Vid mötet i Mariehamn höll utskottet även överläggningar med de för arbetslivs- och arbetsrättsfrågor ansvariga ministrarna. Vid januarimötet hörde utskottet som sakkunnig ledaren för regionalkontoret i Stockholm för FN:s högkommissarie för flyktingar. I anslutning till mötet i Rönne anordnade utskottet ett seminarium om "Narkotika och kontrollpolitik" med deltagande av bl. a. nordiska parlamentariker, representanter för domstolar, åklagare, advokater och forskare.

Behandlade saker*Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*

Juridiska utskottet anmälde inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att utskottets verksamhetsområde under 1985 hade utvidgats med jämställdhetsfrågor och livsmedelsfrågor, och att det skulle vara möjligt att mer aktivt gå in på dessa nya arbetsområden under 1986.

Såvitt gällde lagstiftningssamarbetet på familjerättens område uttryckte utskottet sin tillfredsställelse över att diskussionerna om äktenskapets ekonomiska rättsverkningar hade visat att det nu fanns ännu större möjligheter att uppnå likartade regler i Norden på detta område än vad man trott under

tidigare kommittéarbete. Utskottet tillstyrkte därför att förhandlingarna skulle fortsätta om nya harmoniserade lagregler på detta område. Däremot fick utskottet noterat att det inte syntes realistiskt att nå fram till gemensam tidpunkt för genomförandet av de nya harmoniserade lagreglerna såsom utskottet tidigare önskat. Även om ministerrådet ansåg att det knappast var möjligt för närvarande att genomföra en likartad generell lagstiftning om förmögenhetsförhållandena för sådana som sammanlever under äktenskapsliknande förhållanden, ansåg utskottet mot bakgrund av ministerrådets tidigare mera optimistiska upplysningar att ministerrådet skulle fortsätta strävandena att söka nå likartade rättsförhållanden på området.

Under det familjerättsliga avsnittet föreslog utskottet att ministerrådet skulle överväga om inte tiden var inne för att återuppta de nordiska förhandlingarna om ratifikation av konventionerna om barnbortförande.

Beträffande avsnittet om avtalsrätt, köprätt och konsumentskydd noterade utskottet med tillfredsställelse att resultat hade vunnits på ett av de viktigaste juridiska samarbetsområdena, nämligen på köprättens område, genom framläggande av ett nordiskt betänkande med förslag till nya köplagar. Utskottet underströk betydelsen av en harmonisering av denna lagstiftning för genomförandet av den ekonomiska handlingsplanens målsättning om Norden som hemmamarknad.

I anslutning till det immaterialrättsliga avsnittet hemställde utskottet att rådet skulle föreslå ministerrådet att i samband med ett utvidgat radio- och TV-samarbete i god tid före ifrågavarande projekts genomförande uppklära föreliggande upphovsrättsliga problem så att osäkerheten på detta område inte försenade genomförandet av avtal mellan länderna om överförande av TV-program. Härvid avsågs bl. a. avtalet om överförande av finska TV-program till Stockholmsregionen, vilket ingåtts mellan regeringarna i Sverige och Finland 1985.

Utskottet återkom till sina tidigare framförda önskemål om likartade regler om produktansvar och kunde nu notera upplysningarna om att EG i juli 1985 antagit ett direktiv om produktansvar som skulle genomföras i medlemsländerna inom tre år. Utskottet hemställde därför att rådet skulle föreslå ministerrådet att på grundval av EG-direktivet om produktansvar fortsätta samarbetet i syfte att genomföra likartade nordiska regler på området.

Utskottet noterade med glädje att initiativ nu hade tagits med anledning av rådets rekommendation nr 2/1982 om lagstiftningssamarbete på arbetsrättens område genom att en kontaktgrupp mellan Ämbetsmannakommittén för arbetsmiljöfrågor och Nordiska arbetsmarknadsutskottet tillatts för att ta itu med arbetet med rekommendationen.

Jämställdhetsavsnittet kommenterades av utskottet bl. a. med synpunkten att ministerrådet i det nordiska samarbetet om bekämpning av arbetslösheten borde fokusera arbetet mera på lösning av problemen i samband med unga kvinnor utan utbildning och yrkeserfarenhet och på långtidsarbetslösa kvinnor i övrigt. Utskottet såg mycket positivt på ministerrådets projekt "Program för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden" (s. k. Bryt-projekt), som var helt i linje med rådets rekommendation nr 25/1985 om åtgärder för att minska rollbundenheten i samband med utbildning och yrkesval i de nordiska länderna. Utskottet föreslog emellertid att Bryt-pro-

jektet skulle överföras till den nordiska handlingsplanen för ekonomisk växt och full sysselsättning mot bakgrund bl. a. av projektets tvärsektoriella karaktär och att jämställdhetsaspekterna saknades i handlingsplanen.

Beträffande livsmedelsavsnittet konstaterades vid 33:e sessionen att det på andra ekonomiska områden använde uttrycket "Norden som hemmamarknad" inte återfanns som målsättning när det gällde livsmedelssamarbetet. Utskottet var därför tillfreds med att denna aspekt nu tillvaratagits, bl. a. genom ett harmoniseringsarbete för att undanröja icke tariffära handelshinder på livsmedelsområdet. Utskottet ansåg vidare att ministerrådet borde följa arbetet med bestämmelser om tillsatsmedel till matvaror med förslag till harmonisering särskilt av de bestämmelser som innebar hinder för den nordiska handeln. Vidare borde ministerrådet fortsätta strävandena att etablera ett vidare nordiskt samarbete om likartade principer och praxis beträffande användning av läkemedel till livsmedelsproducerande djur.

Samarbete om flyktingpolitiken

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Lennart Andersson och Grethe Lundblad om åstadkommande av ett *utökat och fördjupat samarbete om flyktingpolitik*. Bakgrunden till medlemsförslaget var den ökning i flyktingströmmen till de nordiska länderna, som skett under de senaste åren. Medlemsförslaget skall samtidigt ses som ett uttryck för det intresse för skydd av de mänskliga rättigheterna som de nordiska länderna traditionellt har visat i internationella sammanhang.

Medlemsförslaget föranledde många och långa diskussioner i juridiska utskottet, där framför allt de finländska medlemmarna var kritiska till att flyktingfrågorna togs upp till behandling i Nordiska rådet. Resultatet av medlemsförslagets behandling blev också att de finska medlemmarna i utskottet reserverade sig mot förslaget till rekommendation. Flertalet finländska rådsmedlemmar följde också reservanternas förslag i samband med omröstningen i plenarförsamlingen.

Medlemsförslaget omfattade sju punkter, av vilka två kunde sägas avse externa insatser, nämligen en koordinerad nordisk insats i det mellanfolkliga samarbetet för att garantera skydd för de mänskliga rättigheterna och för att motverka alla faktorer som ger anledning till flyktingströmmar samt gemensamma insatser för hjälp till länder utanför Europa vilka är första asylland för ett stort antal flyktingar. Utskottet ansåg att en samlad nordisk ståndpunkt och enigt uppträdande i internationella sammanhang — först och främst inom FN och Europarådet — skulle kunna förbättra möjligheterna för att lösa några av flyktingproblemen och förbättra situationen med hänsyn till skydd av de mänskliga rättigheterna.

Utskottet tillstyrkte varmt förslaget om gemensam nordisk insats för att ge hjälp till flyktingar som varit utsatta för tortyr. Utskottet noterade i detta sammanhang att det fanns eller skulle komma att upprättas behandlingscenter i Danmark, Norge och Sverige och att det skulle vara fördelaktigt med ett närmare nordiskt samarbete t. ex. rörande erfarenhetsutbyte, utbildning, utveckling av experter och metodutveckling. Utskottet hänvisade i detta sammanhang till FN-konventionen den 10 december 1984 om tortyr

och rådets rekommendation nr 18/1985 om stöd till internationellt rehabiliterings- och forskningscenter för tortyroffer i Köpenhamn.

Förslaget om ett gemensamt nordiskt samarbete om kvotflyktingar och behandling av dessa tillstyrktes av utskottet. Eventuellt kunde samarbetet utformas så att länder som mottar färre spontanflyktingar i stället öppnade sina gränser för fler kvotflyktingar. Utskottet underströk emellertid att ländernas beredskap för mottagande av flyktingar var varierande och att mindre nationer kunde ha svårigheter med att ta emot ett förhållandevis stort antal flyktingar. I detta sammanhang framhölls de problem som kunde uppstå i samband med asylundersökningar av familjer med barn. Dessa problem borde tas upp till närmare övervägande.

Utskottet ansåg att den bästa lösningen på flyktingproblemet var möjligheten att frivilligt få vända tillbaka till hemlandet och tillstyrkte därför att både ekonomiskt och moraliskt stöd borde kunna ges under förutsättning att förhållandena ändrat sig så mycket i hemlandet att ett återvändande kunde ske riskfritt. Enligt utskottets uppfattning var det naturligt att övervägandena om en gemensam nordisk hållning till denna fråga också ingick i de vidare diskussionerna om en utvidgad gemensam nordisk flyktingpolitik. Utskottet ansåg det också viktigt med samarbete om informationsverksamheten rörande flyktingarnas villkor i hemlandet och i mottagarlandet för att förebygga missförstånd i inflyttningslandet om flyktingarnas villkor.

Utskottet föreslog att rådet skulle rekommendera de nordiska ländernas regeringar att ta initiativ till ett utvidgat och fördjupat samarbete om flyktingfrågorna i syfte att säkerställa ett nordiskt samarbete om initiativ för att förebygga flyktingproblem, motta och placera flyktingar i de enskilda nordiska länderna, gemensam nordisk inställning till behandling av mottagna flyktingar och hjälp till flyktingar som kan och vill återvända till hemlandet, samarbete om informationsverksamhet om flyktingars villkor samt gemensamma insatser i länder utanför Europa vilka är första asylland.

Mot förslaget reserverade sig de finländska utskottsmedlemmarna som ansåg att rådet inte skulle företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Reservanterna hänvisade bl. a. till att frågan om att ta emot flyktingar var av nationell karaktär och att dess behandling inte hörde till det nordiska samarbetsområdet. Varje land borde självt avgöra i vilket omfattning det var berett att ta emot flyktingar.

Rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 30) med 54 röster mot 16 röster för reservationen. En medlem avstod från att rösta.

Familjerätt

Hans Nyhage hade tillsammans med andra rådsmedlemmar föreslagit rådet en rekommendation till ministerrådet att företa en utredning om vilka åtgärder som var påkallade för att uppnå en så enhetlig situation som möjligt i de nordiska länderna i fråga om formerna för och de *rättsliga verkningarna av födsel efter insemination*.

Utskottet delade förslagsställarnas uppfattning om att det var önskvärt att få kontroll över den hastigt ökande inseminationsverksamheten, särskilt för att garantera barnets rättssäkerhet. Mot bakgrund av den likformighet

som redan gällde i de nordiska länderna på familjerättens område och inte minst beträffande barns rättsliga ställning ansåg utskottet att man också i samband med födsel efter insemination borde arbeta mot nordisk rättslikhet. Utredningar om juridiska och andra problem i samband med insemination hade företagits i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Vidare var det redan i Sverige genomfört en lagstiftning och i Finland och Norge hade förberetts en sådan. Med hänsyn härtill ansåg utskottet inte att det fanns behov för att företa en nordisk utredning om dessa frågor. I stället föreslog utskottet en rekommendation till ministerrådet att verka för att en så likartad situation som möjligt uppnåddes i de nordiska länderna i fråga om formerna för och de rättsliga verkningarna av födsel efter insemination.

Rådet antog en rekommendation (nr 31) i enlighet med utskottets förslag med 62 röster mot 1. En medlem avstod från att rösta.

Enhetliga regler om näringsförbud

I ett medlemsförslag hade bland andra Lena Öhrsvik föreslagit en rekommendation till ministerrådet att undersöka i vilken utsträckning *registreringsuppgifter om förbud att driva rörelse* är tillgängliga i de nordiska länderna samt att om möjligt bilda ett samnordiskt register för införande av uppgifter rörande ekonomisk brottslighet i Norden i syfte att förhindra personer som dömts till förbud att driva rörelse att idka affärsverksamhet i annat nordiskt land.

Det var enighet i utskottet om att samhället borde kunna gardera sig mot att personer som ådömts förbud mot att driva verksamhet trots detta fortsatte med en eller annan form av verksamhet i sitt eget eller annat nordiskt land. De rättsliga förhållandena på området borde därför vara likartade i de nordiska länderna och ett förbud utställt i ett nordiskt land borde också få konsekvenser i de övriga. Inom utskottet fanns däremot olika meningar huruvida samhällets skydd mot dessa personer mest ändamålsenligt tillgodosågs genom att det upprättades ett gemensamt nordiskt register. Ett mindre byråkratiskt och oformellt system borde kunna tillgodose åsyftat ändamål.

Utskottet föreslog därför rådet en rekommendation till ministerrådet att undersöka möjligheterna att införa likartade regler om förbud mot att driva rörelse i de nordiska länderna, bl. a. att ett förbud i ett nordiskt land också fick rättsverkningar i övriga nordiska länder samt att överväga frågan om att införa ett system som gör det möjligt att inhämta upplysningar om ekonomisk kriminalitet från de andra nordiska länderna i syfte att förhindra att personer som dömts till förbud att driva rörelse utövar affärsverksamhet i annat nordiskt land.

Rådet följde utskottets förslag och antog en rekommendation (nr 32) till ministerrådet med 58 röster.

Nordisk konvention om folkbokföring

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Lars Werner om en revision av den *nordiska konventionen om folkbokföring*. Utskottet noterade av remissinstansernas yttranden att även om nuvarande överenskommelse i stort sett

fungerade tillfredsställande var det önskvärt med en samordning av ländernas bosättningsbegrepp. Utskottet framhöll att en av Nordiska rådets huvuduppgifter var att garantera alla nordiska medborgare social och kulturell trygghet, juridisk jämställdhet och största möjliga frihet i deras dagliga liv oavsett var i Norden de bosatte sig. Utskottet ansåg att det fanns behov för att garantera full jämställdhet mellan alla nordiska medborgare på grundval av samordnade förenklade regler beträffande folkbokföring i förbindelse med flyttning mellan de nordiska länderna. Utskottet ansåg att den nuvarande överenskommelsen behövde revideras mot bakgrund av vunna erfarenheter.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 33) till ministerrådet att utarbeta en nordisk konvention om folkbokföring (som ersättning och utvidgning av överenskommelsen den 5 december 1968) i syfte att samordna och förenkla reglerna beträffande flyttning, tillfällig vistelse och fast bosättning mellan de nordiska länderna så att Norden blir en helhet i detta avseende. Rekommendationen antogs med 55 röster. Ylva Annerstedt och Elver Jonsson avstod från att rösta.

Nordiska kvinnokonferenser 1988

Lennart Andersson och Lars Werner hade tillsammans med andra rådsmedlemmar i ett medlemsförslag hemställt att rådet skulle rekommendera ministerrådet att gemensamt med Nordiska rådets presidium *arrangera en nordisk kvinnokonferens* speciellt för kvinnor med anknytning till kvinnoorganisationer, gräsrotsrörelser och liknande icke offentliga föreningar eller sammanslutningar.

Utskottet ställde sig liksom remissinstanserna positivt till medlemsförslaget, som avsåg en nordisk kvinnokonferens, ett s. k. forum av samma modell som vid FN:s kvinnokonferens. Såvitt gällde en sådan konferens skulle samarbetet mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet företrädesvis vara av praktisk och koordinerande art. Utskottet pekade emellertid på den möjligheten att ministerrådet samtidigt med Nordisk Forum — på samma sätt som vid FN:s kvinnokonferens — arrangerar en officiell konferens, varigenom kunde tillgodoses önskemålet om ett mera omfattande samarbete mellan offentliga myndigheter och kvinnoorganisationer och andra som arbetar med jämställdhetsfrågor. Utskottet ansåg att Nordisk Forum borde hållas under 1988. Härigenom skulle Forum komma på lämpligt tidsavstånd från FN-konferensen i Nairobi men samtidigt vid en tidpunkt då erfarenheterna från denna konferens fortfarande var aktuella.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 34) till ministerrådet att i samarbete med Nordiska rådets presidium arrangera en nordisk kvinnokonferens — Nordisk Forum — under 1988 för kvinnor med anknytning till kvinnoorganisationer, fackliga organisationer, gräsrotsrörelser och andra icke officiella föreningar eller sammanslutningar och att i samarbete med rådets presidium arrangera en officiell konferens samtidigt med Nordisk Forum samt att avsätta projektmedel till förberedelse och genomförande av konferensen. Rekommendationen antogs med 58 röster.

Ingrid Sundberg hade ställt en fråga till Danmarks regering om tidpunkten för Danmarks undertecknande av *den nordiska språkkonventionen*. Bakgrunden till frågan var att Finland, Norge och Sverige hade undertecknat konventionen för flera år sedan medan Danmark och Island ännu inte hade gjort detta. Förutsättningen för att konventionen skulle träda i kraft var att fyra av fem länder undertecknat konventionen. Av svaret framgick att den danska ratifikationen av konventionen var beroende av frågans behandling i Folketinget. Det var dock regeringens förhoppning att Folketinget skulle avsluta behandlingen inom de närmaste månaderna. Siri Häggmark, som tog emot svaret som ersättare för Ingrid Sundberg, konstaterade att frågan fallit framåt och att man nu äntligen kunde påräkna Danmarks ratifikation av den nordiska språkkonventionen.

D.2.2. Kulturutskottet

Arbetet i kulturutskottet har under året dominerats av frågan om radio- och TV-samarbetet i Norden via satellit. Utskottet har genom olika initiativ försökt påskynda ärendet och den 10 november 1985 framlade ministerrådet ett slutligt förslag om ökat radio- och TV-samarbete i Norden.

Utskottet har även ägnat frågan om programsamarbetet och särskilt produktionen av såväl nationella som nordiska program stor uppmärksamhet.

Utskottet har även ställt krav på att en särskild handlingsplan för utvecklingen av det nordiska kultursamarbetet utarbetas och att ministerrådet i anslutning till denna i budgeten reserverar anslag för verkställande av planen.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet var fram till den 15 oktober 1985 George Andersson (s), Tyra Johansson (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Palm (s) och Ingrid Sundberg (m). Medlemmar har därefter varit Georg Andersson (s), Rune Gustavsson (c), Barbro Nilsson (s), Hans Petersson i Röstänga (fp) och Ingrid Sundberg (m).

Möten

Utskottet har sedan 33:e sessionen hållit följande möten: den 21–22 maj i Lund, den 15 oktober i Mariehamn, den 12–13 november i Mariehamn, den 30–31 januari 1986 i Stockholm samt den 3–7 mars under sessionen i Köpenhamn.

Utskottet har dessutom under verksamhetsperioden anordnat ett seminarium den 21–23 oktober 1985 i Ålesund om "Norden i skolan – ökat lärar- och elevutbyte". Den 15 oktober 1985 hölls gemensamma överläggningar mellan utskottet och Nordiska ministerrådet (kultur- och undervisningsministrarna) om det nordiska kultursamarbetet 1987 samt budgeten för detta.

Huvudfrågan vid de gemensamma överläggningarna var det nordiska radio- och TV-samarbetet via satellit. Utskottet aktualiserade vidare organisationsfrågorna mot bakgrund av beslutet att lägga samman ministerrådets sekretariat i Oslo och Köpenhamn. Utskottet framhöll att kultursamarbetet borde ses i vidsträckt bemärkelse när verksamheten inom ramen för den nya samlingsorganisationen utformades. Utskottet förutsatte att den nya samlingsorganisationen också skulle användas för att ytterligare aktivera kultursamarbetet mellan de nordiska länderna och för att utsträcka samarbetet till nya områden. Utskottet ansåg dessutom att ministerrådet närmare borde utreda hur man på nationellt plan kunde stimulera nationella institutioner att i högre grad bearbeta nordiska frågor i sin verksamhet. Utskottet ställde även krav på att en särskild handlingsplan för utvecklingen av det nordiska kultursamarbetet utarbetades.

Vid kulturutskottets möte i november redogjorde ordföranden i Nordiska ministerrådet/TV, kulturminister Gustav Björkstrand, för ministerrådets förslag om nordiskt TV-samarbete via Tele-X.

Vid utskottets januarimöte 1986 informerade statsrådet Bengt Göransson om Nordiska ministerrådets förslag till budget för det nordiska samarbetet 1987.

Behandlade saker

Ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

I sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* framförde utskottet inledningsvis synpunkter på de åtgärder som ministerrådet eller regeringarna vidtagit med anledning av föregående års yttrande. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att ett permanent nordiskt filmsamarbete etablerats i och med att ett fast anslag förts upp i budgeten för att främja distributionen av nordisk film. Anslaget var dock enligt utskottet alltför begränsat för att kunna främja nordiska filmproducenters möjligheter att gemensamt producera film i Norden. Utskottet ansåg att ministerrådet borde utreda på vilket sätt samproduktion av nordisk film kunde underlättas och vidta åtgärder för att förbättra distributionen och marknadsföringen av nordiska filmer. Utskottet uttalade vidare att arbetet med ökad språkförståelse i Norden borde intensifieras på alla utbildningsnivåer. Utskottet förutsatte att ministerrådet snabbt skulle vidta åtgärder för att förbättra undervisningen i nordiska språk vid universitet i högskolor.

Utskottet konstaterade med tillfredsställelse såvitt gällde frågan om ökad rörlighet för studenter och lärare att nordiska forskningspolitiska rådet beviljat medel för en undersökning av nordisk lärarmobilitet i syfte att stärka samarbetet mellan universitetens lärarkrafter. Utskottet ansåg att ett mera systematiserat samarbete inom den högre utbildningen var nödvändigt för att nya samlingsresultat skulle kunna uppnås och föreslog därför ministerrådet att närmare utreda hur detta område kunde utformas som ett särskilt samlingsområde.

Beträffande själva ministerrådsberättelsen uppehöll sig utskottet inledningsvis bl. a. vid den nya samlingsorganisationen för det nordiska samarbetet. Utskottet fäste stort avseende vid att ministerrådet i berättelsen utta-

lade att reformen skulle kunna medföra en förstärkning av kultursamarbetet genom att det knöts närmare till övriga samsamarbetssektorer. Utskottet förutsatte att den framtida verksamheten skulle kännetecknas av en aktiv vilja att bygga ut det nordiska kultursamarbetet.

I kapitlet om övergripande frågor inom kultursamarbetet förutsatte utskottet att ministerrådet nu inledde arbetet med beredningen av en särskild handlingsplan för utvecklingen av det nordiska kultursamarbetet och att den förelades rådet i god tid före sessionen 1987. Utskottet betonade också vikten av att alla områden och regioner i Norden gavs möjligheter att aktivt delta i kultursamarbetet. Det regionalpolitiska anslaget i den nordiska budgeten borde även kunna utnyttjas för kultursatsningar inom de regionala samsamarbetsområdena.

Under avsnittet utbildning uppehöll sig utskottet vid det seminarium om lärar- och elevutbyte i Norden som hade ägt rum i oktober 1985. Syftet med seminariet var att undersöka möjligheterna att få till stånd ett intensivare samsamarbete kring lärar- och elevutbytet mellan organisationer och myndigheter i de enskilda länderna. Möjligheterna att ge skolarbetet i de nordiska länderna en mera nordisk profil var också avsikten med seminariet. Utskottet förutsatte att ministerrådet fortsättningsvis skulle ägna frågan stor uppmärksamhet och utreda hur man organisatoriskt kunde underlätta ett ökat lärar- och elevutbyte i Norden. Utskottet konstaterade vidare att ett slutligt avtal ännu inte hade ingåtts mellan de nordiska länderna angående en gemensam arbetsmarknad för ämneslärare i grundskolan och gymnasiet. Utskottet fann detta otillfredsställande och förutsatte att ett avtal skulle ingås utan ytterligare dröjsmål.

Utskottet konstaterade under avsnittet om forskning att Nordiska forskningspolitiska rådet (FPR) under 1985 hade givit ut en samlad översikt över den forskningspolitiska utvecklingen i Norden under 1980-talet. Enligt utskottet borde FPR:s roll som koordinerande och rådgivande organ inom den nordiska samsamarbetsorganisationen förstärkas. Utskottet förutsatte också att ett nytt program utarbetades för nästa verksamhetsperiod, som skulle inledas 1987 och förelades rådet för yttrande. Ett sådant handlingsprogram borde innehålla såväl en prioritering av uppgifterna som en tidsplan. Utskottet uppehöll sig under detta avsnitt även vid den utvärdering som under året gjorts av Centralinstitutet för nordisk Asienforskning (CINA). Rapporten, som utarbetats av en internationell expertgrupp, var mycket kritisk till den hittillsvarande verksamheten och utskottet förutsatte att ministerrådet snabbt skulle vidta åtgärder med anledning av rapporten.

På det allmänskulturella området erinrade utskottet om tidigare uttalanden för en fördubbling av de nuvarande prissummorna för litteraturpriset och musikpriset. Utskottet stödde ministerrådets uppfattning om att tyngdpunkten i det allmänskulturella arbetet under året skulle läggas på samsamarbetet på kultur- och massmedieområdet, kulturinformation i utlandet, kulturförbindelserna med Grönland och analyser av problemställningar i samband med frågan om kultur och sysselsättning. Utskottet underströk därutöver betydelsen av att samsamarbetet mellan folkrörelserna förbättrades.

Utskottet uttalade sin tillfredsställelse över de samlade verksamhetsprogram på kultur- och massmedieområdet för perioden 1985 — 1987, som genomfördes av en av ministerrådet tillsatt särskild nordisk arbetsgrupp. Så-

vitt gällde samarbetet för att utveckla en distribution i Norden av videogram med nordiska filmer och TV-program syntes emellertid vissa svårigheter föreligga. Enligt utskottet var en viktig uppgift för ministerrådet att lägga fram förslag till en politisk lösning av de upphovsrättsliga och ekonomiska problem som var förknippade med distribution av videogram för att det nordiska programutbudet på videomarknaden skulle kunna tryggas. Beträffande det nordiska radio- och TV-samarbetet via satellit erinrade utskottet om sitt betänkande över ministerrådsförslaget B 61/k, i vilket utskottet uttalade sin stora tillfredsställelse över att förhandlingarna om ett nordiskt radio- och TV-samarbete via satellit hade lett till resultat.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (nr 1) med 66 röster. En medlem avstod från att rösta.

Utbildningssamarbete

Karin Söder hade tillsammans med andra rådsmedlemmar hemställt om en rekommendation till ministerrådet att utreda möjligheterna att harmonisera utbildningen inom *byggnadsbranschen i Norden* och att i samband med utbildningen kräva en obligatorisk period för orientering i arbete före slutexamen och övergången till den fria arbetsmarknaden.

I sitt betänkande över förslaget anslöt sig utskottet till motiveringen för ett närmare samarbete inom denna sektor, men fann samtidigt anledning att betona att samarbetet kring yrkesutbildningen som helhet i Norden borde stärkas. En förutsättning för att den gemensamma nordiska arbetsmarknaden skulle bli verklighet för den enskilde arbetstagaren var enligt utskottet att erhållen yrkesutbildning betraktades som likvärdig i de nordiska länderna. Mot bakgrund härav ansåg utskottet det motiverat att ytterligare intensifiera samarbetet kring yrkesutbildningen.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till ministerrådet (nr 4) att intensifiera det nordiska samarbetet på yrkesutbildningens område i syfte att uppnå en ökad likvärdighet av yrkesutbildningen i Norden. Rekommendationen antogs med 56 röster.

Statsrådet Lennart Bodström svarade på en fråga angående *undervisningen i nordiska språk vid universitet och högskolor i Norden* och finska lektoratets fortbestånd vid Lunds universitet. Av svaret framgick att det inom kultursekretariatet för närvarande pågick en kartläggning av utbildningsbehovet i nordiska språk vid universitet och högskolor i Norden. Resultatet skulle enligt planerna föreligga i maj 1986. Beträffande det finska lektoratet vid universitetet i Lund meddelade statsrådet att den svenska regeringen hade uppdragit åt Universitets- och högskoleämbetet att göra en kartläggning av befintliga tjänster som utländsk lektor m. m. I avvaktan på resultatet av kartläggningen hade regeringen ansett det nödvändigt att vissa lektorat tills vidare fanns inrättade, bl. a. det finska lektoratet i Lund.

Forskningssamarbete

Ingrid Sundberg hade ställt en fråga till ministerrådet om Nordiska forskningspolitiska rådets värderingar av *nordiskt forskningspolitiskt samarbete* inom olika sektorer. I svaret betonades vikten av att Forskningspolitiska

rådet såg över och värderade det nu existerande samarbetet på hela det forskningspolitiska fältet. Det konstaterades att Forskningspolitiska rådet hade tagit initiativ till evalueringar av bl. a. Centralinstitutet för nordisk Asienforskning (CINA) och Nordiska institutet för samhällsplanering (NORDPLAN). Dessa utvärderingar var för närvarande föremål för diskussion, och ministerrådet avsåg att inom en snar framtid fatta beslut om eventuella åtgärder. Om nordisk forskning skulle kunna bedrivas på ett framgångsrikt sätt var det nödvändigt att satsa på utvärderingar av existerande forskningssamarbete.

Allmänkulturellt samarbete

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Georg Andersson, Gunnel Jonäng, Hans Petersson i Röstänga och Ingrid Sundberg om en *handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet*. Förslagsställarna påpekade att ett aktivt kultursamarbete var en grundförutsättning för möjligheterna att över huvud taget bygga ut samarbetet mellan länderna. Planen borde beakta kultursamarbetet som helhet, samarbetet på skolområdet, forskningssamarbetet, det allmänkulturella samarbetet och mediasamarbetet. För arbetet med handlingsplanen borde en särskild ledningsgrupp utses i vilken även representeranter för Nordiska rådet ingick.

Utskottet tillstyrkte varmt förslaget om en handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet. Utskottet underströk vikten av att handlingsplanen gavs en inriktning som gav möjligheter till en offensiv satsning på nordiskt kultursamarbete. Härvid borde man beakta den resurs Norden som helhet, med 22 miljoner invånare, utgjorde. Samtidigt som åtgärder var nödvändiga för att bevara och stärka den kulturella identiteten i Norden var det även av stor betydelse att de nordiska länderna aktivt tog del i det internationella kulturutbytet och påverkade detta. Genom en sådan växelverkan kunde man tillföra det nordiska kulturlivet nya impulser genom att ta till vara det bästa som erbjöds på det internationella planet.

Utskottet betonade även betydelsen av starka nordiska satsningar på medieområdet. Utskottet hade i sitt betänkande över Nordiska ministerrådets berättelse för 1985 uttalat att ministerrådet borde utreda på vilket sätt samproduktioner av nordisk film kunde underlättas och att förslag i detta syfte borde läggas fram. Vidare hade utskottet efterlyst åtgärder för att förbättra distributionen och marknadsföringen av nordiska filmer. Utskottet hade tidigare uttalat tillfredsställelse över det samarbete som inletts inom kultursektorn på dataområdet. De resurser som hittills ställts till förfogande för detta samarbete hade emellertid varit blygsamma. När det framtida samarbetet på utbildnings- och forskningsområdet utformades, var det därför nödvändigt att särskilt beakta hur de nordiska länderna skulle kunna upprätthålla en hög nivå på utbildningen och forskningen inom dataområdet.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till ministerrådet (nr 2) att utarbeta en särskild handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet och att förelägga Nordiska rådet en sådan plan i god tid före Nordiska rådets 35:e session 1987. Rekommendationen antogs med 70 röster.

Tillsammans med andra rådsmedlemmar hade Ingrid Sundberg väckt ett medlemsförslag om ett *nordiskt kultur- och informationscentrum för östra*

och mellersta Finland. I medlemsförslaget hemställdes att ministerrådet skulle utreda förutsättningarna för att inrätta ett nordiskt kultur- och informationscentrum för östra och mellersta Finland med avsikt att knyta områdets finskspråkiga befolkning på inemot 900 000 invånare närmare det övriga Norden genom att ge dem information, stimulera kulturutbytet, språkinläringen och de mänskliga kontakterna.

Utskottet omfattade förslagsställarnas önskemål om förbättrad information i östra Finland om övriga nordiska länders kultur- och samhällsliv och förbättrade förutsättningar för invånarna i östra Finland till direkta kontakter med andra nordbor. Mot bakgrund av att många befintliga nordiska institutioner på kulturområdet hade saknat ekonomiska förutsättningar att på ett tillfredsställandesätt bygga ut sin verksamhet hade utskottet förhållit sig restriktivt till etableringen av nya institutioner. Utskottet ansåg därför att den i medlemsförslaget föreslagna utredningen borde inriktas på en kartläggning av möjligheterna att över huvud taget utbygga kulturförbindelserna mellan östra och mellersta Finland och övriga delar av Norden. En väsentlig faktor för att bygga ut kultursamarbetet i det här aktuella fallet var den nordiska språkförståelsen och möjligheten att främja denna genom direkta kontakter mellan den finskspråkiga befolkningen i området och andra nordiska medborgare. Utskottet ansåg det väsentligt att finansieringsfrågorna närmare kartlades i en kommande utredning. En förutsättning för nordisk finansiering på detta område borde vara att man såväl lokalt och regionalt som nationellt i Finland kännbart bidrog till finansieringen av verksamheten.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 3) till ministerrådet att utreda hur de kulturella förbindelserna mellan östra och mellersta Finland och det övriga Norden ytterligare kan stärkas och att lägga fram förslag om åtgärder i detta syfte. Rekommendationen antogs med 54 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts om upprättande av *en fond till stöd för samisk, färöisk och grönländsk litteratur*. Utskottet delade förslagsställarnas uppfattning att den samiska, färöiska och grönländska litteraturen hade en mindre gynnsam placering i den nordiska litteraturen. Därför borde man inom det nordiska kultursamarbetet ta särskild hänsyn till de problem litteraturen inom dessa språkområden hade. Utskottet ansåg emellertid att de nordiska stödordningar som fanns för närvarande gav möjlighet till ytterligare insatser för att stödja den färöiska, grönländska och samiska litteraturen.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 5) till ministerrådet att genom utnyttjande av befintliga nordiska stödordningar öka stödet till den färöiska, grönländska och samiska litteraturen. Rekommendationen antogs med 61 röster.

I ett medlemsförslag väckt av bl. a. Georg Andersson och Sture Palm hemställdes att ministerrådet skulle undersöka *alternativa former för att stimulera den skapande tonkonsten i Norden* samt i vilka former medel bör ges för inspelning, utgivning och distribution av de prisbelönta verken.

Utskottet ansåg att den föreslagna utredningen borde inriktas på möjligheterna att förbättra distributionen av de för musikpriset nominerade verken så att de i framtiden kunde nå ut till en större publik. Utskottet delade

förslagsställarnas synpunkt på att en övergång till årlig utdelning av musikpriset skulle ge möjligheter att vid sidan av symfoniska verk tilldela andra verk av hög kvalitet priset och därigenom vidga kretsen av komponister som kunde beröras av priset. Utskottet ansåg emellertid att en förbättrad distribution borde prioriteras i de fortsatta övervägandena. Utskottet erinrade om att prissumman inte höjts sedan 1977 samtidigt som kostnaderna för verksamheten i övrigt årligen ökat. Utskottet avsåg att återkomma till frågan under den fortsatta behandlingen av 1987 års budget i syfte att få till stånd en väsentlig förhöjning av prissumman.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 6) till ministerrådet att utreda på vilket sätt de verk som nomineras för Nordiska rådets musikpris kan göras tillgängliga för en större publik i Norden och att utgående från utredningens förslag vidta behövliga åtgärder för att förbättra distributionen av de nominerade verken. Rekommendationen antogs med 63 röster.

Bl. a. Gunnel Jonäng hade väckt ett medlemsförslag med hemställan om att Nordiska rådet beslutar stödja *utställningsprojektet "Norden är 2030"* genom att stå som dess beskyddare.

Utskottet hade den principiella uppfattningen att det inte var en uppgift för Nordiska rådet att uppträda som beskyddare för olika projekt eller utställningar och hänvisade härvid även till tidigare behandling av frågan inom rådets organ. Nordiska rådets presidium hade bl. a. uttalat att rådet hade en positiv inställning till projektet och till åtgärder som ansluter sig till tankar och visioner om framtiden i Norden, men att det inte borde preferera ett enskilt projekt framför andra genom att påta sig en beskyddarroll. Även rådets informationskommitté hade ställt sig avvisande till ett deltagande.

Reservation till utskottets betänkande hade anmälts av en finländsk utskottsmedlem, som önskade tillstyrka förslagsställarnas hemställan.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Utskottets förslag antogs med 62 röster mot 1. 2 medlemmar avstod från att rösta, däribland Karin Söder.

Karl-Erik Häll, Lennart Andersson, Lahja Exner, Tyra Johansson, Berit Oscarsson och Bengt Wiklund hade tillsammans med andra rådsmedlemmar väckt ett medlemsförslag om ett *"Polar Zoo" på Nordkalotten*.

Utskottet konstaterade att remissorganens inställning till förslaget var delad. Många remissorgan ansåg att miljöskäl talade mot etableringen av ett "Polar Zoo". Vidare hade under remissbehandlingen av förslaget inte anförts några starka motiv för att ur forsknings- och utbildningssynpunkt etablera ny djurparksverksamhet utöver de djurparker som redan fanns. Kulturutskottet hade i sin bedömning av medlemsförslaget främst fäst avseende vid förslagets forskningsaspekter. Då remissbehandlingen hade visat att det fanns divergerande uppfattningar om betydelsen av att över huvud taget etablera ett "Polar Zoo", och då några starka motiv för förslaget ur forskningssynpunkt inte hade uttalats, kunde utskottet inte förorda att den i medlemsförslaget föreslagna utredningen genomfördes.

Utskottet hade vid behandlingen av medlemsförslaget även noterat att man i de positiva yttrandena över förslaget i de flesta fall tog avstånd från tanken att grunda en helt ny djurpark på Nordkalotten. I stället uttalades

stöd för att ge någon av de nuvarande eller under planering varande parkerna i området benämningen "Polar Zoo". Det hade även under behandlingen av frågan framgått att tre av de nordliga djurparkerna, parkerna i Bardu, Lycksele och Ranua, hade ingått ett föravtal i syfte att utveckla ett samarbete utgående från tanken om ett "Polar Zoo". Enligt avtalet skulle de tre djurparkerna utveckla sin verksamhet med tonvikt på undervisning och forskning samt bevarande av utrotningshotade djurarter. Utskottet fann det naturligt att man utgående från det regionala intresse som fanns fortsatt byggde ut detta samarbete. Utskottet konstaterade även att det, med beaktande av de intressen som på turistområdet fanns för förslaget, kunde finnas motiv för att föra arbetet med frågan om ett "Polar Zoo" vidare. En eventuell bedömning inom Nordiska rådet av möjligheterna att förverkliga förslaget från denna utgångspunkt borde emellertid göras av rådets kommunikationsutskott.

I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Utskottets förslag antogs med 40 röster. 19 medlemmar avstod från att rösta, däribland Lennart Andersson, Lahja Exner och Lars Werner.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Ingrid Sundberg, Gunnel Jonäng och Karin Söder om *stöd till nordiskt folkkulturellt samarbete* (NORDLEK).

Utskottet framhöll i sitt betänkande att ökat samarbete mellan folkrorelser i Norden var ett av utskottet högt prioriterat samarbetsområde. NORDLEK består av 19 organisationer från samtliga nordiska länder representerande 200 000 medlemmar inom folkkulturområdet. NORDLEK ägnar sig framför allt åt utbildning och information i nordisk folkkultur, vilket utskottet ansåg vara särskilt värdefullt med tanke på möjligheterna att främja denna kulturyttring. Stöd till NORDLEK borde enligt utskottets uppfattning under en första försöksperiod kunna beviljas ur ministerrådets dispositionsmedel. Därefter borde stödet med beaktande av resultaten under försöksperioden ges i form av ett fast anslag på budgeten.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 7) till ministerrådet att anvisa medel på den nordiska budgeten för NORDLEK fr. o. m. 1987. Rekommendationen antogs med 58 röster.

Statsrådet Bengt Göransson svarade på en fråga angående vilka åtgärder ministerrådet avsåg att vidta för att ett *gemensamt nordiskt kulturcentrum* skulle kunna upprättas i Paris. Statsrådet Göransson underströk vikten av att vi utvecklade de nordiska ländernas kultursamarbete utomlands men ansåg det inte nödvändigt att bygga upp gemensamma institutioner. Ministerrådet var dock berett att ta upp frågan om hur ett sådant samarbete bäst skulle kunna förverkligas. Statsrådet pekade på att Danmark, Norge och Sverige redan hade vissa möjligheter till kulturepresentationer i egna lokaler i Paris och att Finland undersökte möjligheterna att inrätta ett eget kulturinstitut. Det var viktigt att vi fördjupade och utvecklade samarbetet kring olika kulturprojekt och samverkade i våra engagemang utomlands, särskilt där vi kunde utnyttja institutioner som redan fanns.

Arbetet i kulturutskottet hade under året dominerats av frågan om radio- och TV-samarbete i Norden via satellit. Vid möte i maj 1985 kunde utskottet konstatera att ministerrådets förhandlingar i TV-frågan fortfarande pågick. Utskottet fann det otillfredsställande att arbetet med ett ministerrådsförslag ytterligare hade fördröjts. Efter ytterligare diskussioner mellan utskottet och Nordiska ministerrådet i oktober 1985 kunde ett slutligt förslag om ökat radio- och TV-samarbete i Norden avges till Nordiska rådet den 10 november 1985.

Enligt förslaget skulle ett utökat radio- och TV-samarbete via satellit i Norden i en inledande försöksverksamhet genomföras med utnyttjande av TV-kapaciteten i den direktsändande satelliten Tele-X. Verksamheten skulle inledas andra halvåret 1987 och pågå under tre år.

I sitt betänkande över ministerrådsförslaget konstaterade kulturutskottet att de framlagda planerna för ett radio- och TV-samarbete via satellit tog sin utgångspunkt i utskottets uttalade kulturpolitiska motiv för ett utvidgat radio- och TV-samarbete i Norden. Utskottet biträdde ministerrådets förslag och ansåg att ett radio- och TV-samarbete under en försöksperiod kunde genomföras utgående från de riktlinjer som angavs i ministerrådsförslaget. Utskottet utgick i sitt ställningstagande från att frågor beträffande programverksamheten kunde få en tillfredsställande lösning.

Mot bakgrund av de önskemål om dansk medverkan som utskottet tidigare hade uttalat, noterade utskottet med tillfredsställelse att Danmarks regering hade meddelat sin beredskap att uppta förhandlingar inom Nordiska ministerrådet om villkoren för en eventuell dansk medverkan i det försöksmässiga programsamarbetet via Tele-X.

Kulturutskottet hade även förutsatt att det fortsatta beredningsarbetet skulle ges sådan inriktning att ett isländskt deltagande i programutbytet kunde möjliggöras, och att man även skulle utreda vilket det grönländska och färöiska intresset för ett satellitutbyte var och hur det kunde tillgodoses.

Ur ministerrådets meddelande framgick att ett fortsatt förberedelsearbete inför den treåriga försöksperioden bl. a. omfattade utformning och fastställande av detaljavtal avseende programsamarbetet och avseende de tekniska och ekonomisk-finansiella frågorna. Utskottet avsåg senare, när närmare förslag om utformningen av samarbetet förelåg, återkomma med synpunkter på såväl programsamarbetet som andra frågor i förbindelse med utvecklingen av radio- och TV-samarbetet i Norden. Enligt den fastslagna tidsplanen skulle en rapport från radioföretagen i Norden angående programsamarbetets utformning föreligga inom april månad 1986.

En fråga hade ställts till regeringarna i Finland och Sverige angående *vidaresändning av Finlands TV-program i Sverige*. Av svaret, som lämnades av statsrådet Bengt Göransson, framgick att de radorättsliga förutsättningarna nu fanns genom en lag om rundradiosändningar av finländska televisionsprogram, som trädde i kraft den 1 februari 1986. Särskild sändarutrustning hade installerats vid Nacka TV-station. Regeringen hade dessutom hos riksdagen begärt anslag för anskaffning av drift av utrustningen. Detta innebär att för Sveriges del kunde sändningarna starta så snart en ansökan om koncession för verksamhet beviljats. Någon sådan ansökan hade emellertid

inte givits in, enligt uppgift på grund av att upphovsrättsliga förhandlingar fortfarande pågick.

Redog. 1986/87:4

Statsrådet Göransson underströk vidare att det var viktigt att slå vakt om upphovsrätten och att vi därför måste ha viss förståelse för att vi någon gång kunde tvingas förskjuta en tidsplan därför att vi inte ville ge avkall på de rättigheter till sina verk som upphovsmännen har.

Berit Oscarsson hade ställt en fråga angående *televerkens samarbete för distribution av nordiska TV-program*. Av svaret framgick att några definitiva planer eller förslag ännu inte hade presenterats av televerken. Varken de enskilda regeringarna eller Nordiska ministerrådet hade därför haft möjlighet att ta ställning till Nordprog-projektet. Det förutsattes dock att ministerrådet fick möjlighet att diskutera Nordprog-projektet innan ställning togs nationellt till detta. Vidare underströks att regeringarna bakom Tele-X-beslutet lade vikt vid att det nordiska TV-samarbetet skulle nå en så bred publik som möjligt. Därför hade man gått in för att använda en direktsändande satellit, vilket ur allmänhetens synvinkel var mer demokratiskt.

Ingrid Sundberg hade ställt en fråga om ministerrådet i det fortsatta arbetet med ett utvidgat radio- och TV-samarbete via satellit i Norden skulle värdera frågan om eventuella intäktsmöjligheter, bl. a. genom reklamfinansiering. Av svaret framgick att regeringarna redan i princip förklarat sig beredda att täcka utgifterna nationellt men det fanns i beslutet ett stadgande om att alternativa finansieringsformer skulle diskuteras.

D.2.3. Social- och miljöutskottet

Utskottet har ägnat en stor del av sitt arbete åt miljöfrågor, framför allt åt luftföroreningsfrågor. Uppföljning av ämnen med anknytning till det s. k. nordiska medborgarskapet har också upptagit utskottets intresse.

Utskottet tillmäter förslaget om en utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolan stor betydelse.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Arne Andersson (m), Grethe Lundblad (s) och Rune Gustavsson (c) som den 16 oktober 1985 ersattes av Elver Jonsson (fp).

Möten

Utskottet har hållit möten den 5–7 augusti 1985 i Helsingborg, den 12 november i Mariehamn, den 30–31 januari 1986 i Stockholm och i anslutning till sessionen i Köpenhamn. Vid Mariehamnsmötet höll utskottet överläggningar med Nordiska ministerrådet/miljöministrarna, varvid bl. a. diskuterades luftföroreningsfrågor samt frågor kring miljö och bistånd. Utskottet deltog vid samma tidpunkt i juridiska utskottets möte med Nordiska ministerrådet/arbetsmiljöministrarna för orientering om en eventuell nordisk arbetsmiljökonvention.

Ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Social- och miljöutskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet att allt fler nya frågor var av tvärfacklig karaktär. Som exempel pekades på frågan om nordiskt medborgarskap. Med tillfredsställelse noterade utskottet att ministerrådet nu framlagt en rapport med rubriken "Nordbors rättigheter i Norden" (NU 1985:6). Ambitionsnivån i det presenterade utredningsarbetet var dock avsevärt lägre än i det av utskottet framlagda parlamentariska handlingsprogrammet "nordiskt medborgarskap". I stället för att framlägg en total rättighetskatalog (Codex Nordicus) hade man ansett det mer ändamålsenligt att kartlägga endast de områden där nordbors rättigheter inte var identiska med bosättningslandets medborgare, dvs. en s. k. hinderkatalog. Utskottet föreslog därför att arbetet med utredningen "Nordbors rättigheter i Norden" borde föras vidare med sikte att göra uppgifterna mer heltäckande och jämförbara.

Under avsnittet arbetsmarknad noterade utskottet att medan ungdomsarbetslösheten minskat visade kvinnornas andel av arbetslösheten och särskilt av långtidsarbetslösheten tendens att stiga markant. För övriga svaga grupper, dvs. långtidsarbetslösa med sociala problem, handikappade och äldre, fanns inga tecken på väsentliga förbättringar av möjligheterna på arbetsmarknaden. Utskottet föreslog därför att arbetsmarknadssamarbetet i högre grad borde inriktas på att förhindra en skiktning av arbetsmarknaden i de nordiska länderna. Åtgärder för att förbättra kvinnans ställning på arbetsmarknaden var därvid särskilt viktiga.

Utskottet fann det glädjande att den reviderade överenskommelsen om förmåner vid arbetslöshet trätt i kraft under 1986. Såvitt gällde det reviderade samarbetsprogrammet på arbetsmarknadsområdet uttalade utskottet sin tillfredsställelse över att en kontaktgrupp tillsatts om migrationsfrågor, vilken i första hand skulle ta upp frågor om migrationsforskning, migrationsstatistik, tolk- och översättarfrågor samt jämställdhetsproblem i anslutning till arbetskraftens rörlighet över gränserna.

På arbetsmiljöområdet uppehöll sig utskottet framför allt vid frågan om en nordisk arbetsmiljökonvention. Utskottet fann mot bakgrund av de starka invändningar som ministerrådet tidigare riktat mot en arbetsmiljökonvention att ministerrådets förslag om en utredning kunde accepteras i nuvarande skede. Utskottet underströk dock kraftigt att målsättningen att uppnå en arbetsmiljökonvention måste fasthållas under loppet av detta utredningsarbete.

Med tillfredsställelse kunde utskottet konstatera att ett nordiskt samarbete på arbetslivs- och arbetsrättsområdet skulle komma att inledas inom en särskild kontaktgrupp. Samarbetet om arbetslivsfrågor borde konkretiseras och inkludera t. ex. psyko-sociala arbetsmiljöfrågor.

Under avsnittet socialpolitik pekade utskottet bl. a. på Nordiska läkemedelsnämndens arbete med att utarbeta gemensamma nordiska riktlinjer för registreringsansökningar samt förslag till nordiska riktlinjer för utredningsprotokoll som ett steg i riktning mot en nordisk handlingsplan för läkeme-

delsregistrering i enlighet med rådets rekommendation nr 12/1984. Vidare uppmärksammade utskottet projektet om föräldraledighet i Norden, som syftade till att systematisera informationen om de politiska och samhälleliga förutsättningarna för rätten till föräldraledighet i samband med havandeskap, födsel samt vård av små barn. Utskottet ansåg att resultatet av denna studie hade en naturlig plats i arbetet med "Nordbors rättigheter i Norden" (Codex Nordicus) som exempel på sådana skiljaktigheter i de sociala rättigheterna, som ofta gör det svårt för människor att byta uppehållsort mellan nordiska länder.

Utskottet uttalade sin tillfredsställelse över arbetet att utveckla datorbaserade handikapphjälpmedel inom Nordiska nämnden för handikappfrågor och över att verksamheten inletts vid Nordiskt utbildningscenter för dövblind personal under 1985 i Danmark.

I sina kommentarer till miljövårdsavsnittet erinrade utskottet om sitt uttalande 1985 om att de nordiska länderna borde ge kraftfullt stöd åt världskommissionen för miljö och utveckling, den s. k. Brundtlandkommissionen. Utskottet var positivt inställt till att ministerrådet gav luftföroreningsområdet hög prioritet och strävade att bibehålla den internationellt ledande ställningen de nordiska länderna hade på detta område. Bl. a. pekades på olika nordiska initiativ i anslutning till ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar. Frågan om havsföroreningar behandlades också av utskottet som underströk att den kontinuerliga nordiska insatsen inom de internationella konventionerna avseende havsföroreningar måste stärkas.

Slutligen framhöll utskottet i sitt betänkande att rapporteringen i ministerrådets berättelse i framtiden borde präglas av en mer konkret redovisning av projekt och resultat. I berättelsen nämnda rapporter borde finnas tillgängliga för hela utskottets bedömning.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (nr 2) med 60 röster.

Social- och hälsovård

Ministerrådet hade framlagt ett förslag om en plan för *utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolans verksamhet*. Förslaget baserades på en omfattande utvärdering av hälsovårdshögskolans verksamhet och utmynnade i förslag om utbyggnad av verksamheten både i form av ökad utbildningsvolym och höjd kvalitet samt ökade forskningsmöjligheter. Utbygganden skulle ske över en period på fem år. Fyra nya professurer skulle inrättas och en "konsortiemodell" föreslogs för samordning mellan högskolans utbildning i folkhälsovetenskap och liknande utbildningar som inrättats inom flera universitet i Norden.

Utskottet ställde sig alltigenom positivt till det framlagda ministerrådsförslaget. Motiven för att inrätta en nordisk hälsovårdshögskola var bl. a. att elevunderlaget för vissa kurser i vart och ett av länderna var för litet och att rekryteringen av kvalificerade lärarkrafter underlättades om de nordiska länderna gick samman. Förekomsten av samnordisk undervisningsmiljö hade också tillmätts betydelse.

Utskottet poängterade skolans nordiska profil och att det var nödvändigt att göra anställningsvillkoren sådana att lärartjänsterna blev attraktiva för

kvalificerade sökande från alla nordiska länder. Skolans utbildning var tvärvetenskapligt utbyggd och omfattade sådana ämnen som samhällsmedicin, epidemiologi, miljömedicin, administration och planering. De nya hälsopolitiska strategierna i de nordiska länderna hade understrukt behovet av en utbildning med dylik profil, ansåg utskottet, som underströk värdet av tvärfacklighet i den utbyggda utbildningen liksom möjlighet till större utbud av tilläggskurser, gärna i samarbete med olika frivilliga organisationer inom handikapp-, miljö- eller arbetsmarknadsområdet. Även om önskemålet om "friska pengar" till Hälsovårdshögskolans utbyggnad hade uppfyllts genom att man lät lämna bidrag till skolans verksamhet efter nyttjandegrad utanför den nordiska budgeten, förutsatte utskottet att samtliga nordiska länder därigenom tog ett ansvar för att utbyggnaden av skolans verksamhet genomfördes.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 8) till ministerrådet att fastställa en plan för utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolans verksamhet i enlighet med ministerrådsförslag B 64/s och med beaktande av de synpunkter som anförts av social- och miljöutskottet. Rekommendationen antogs med 60 röster.

I ett medlemsförslag hade bland andra Rune Gustavsson hemställt att rådet skulle rekommendera ministerrådet att undersöka förutsättningarna för att etablera en *utbildning för unga människor*, vars syfte var att förbereda dem för de uppgifter som hem, barnuppfostran och familj medförde.

Utskottet återopade tidigare rekommendation angående barns miljö (nr 10/1982) där en av punkterna avsåg ett samarbete i syfte att vidareutveckla föräldrautbildningen i de nordiska länderna. Utskottet betonade kraftigt betydelsen av att ministerrådet arbetade vidare med denna fråga och att en rapportering förväntades från ministerrådet. Enighet förelåg i utskottet om vikten att ge familjen och de uppväxande barnen bästa möjliga villkor samtidigt som det konstaterades att det moderna samhället utmärks av en mångfald av värderingar och samlevnadsformer liksom av olika synsätt beträffande de kulturella, juridiska och politiska delfrågor som är relevanta i detta sammanhang.

Rådet följde utskottets förslag att inte företa sig något med anledning av medlemsförslag.

Grethe Lundblad hade ställt en fråga till ministerrådet angående *föräldrautbildningen* i de nordiska länderna med hänvisning till den av utskottet här ovan nämnda rekommendationen nr 10/1982. Av svaret framgick att ministerrådet avsåg att främja ett förbättrat informations- och erfarenhetsutbyte mellan berörda myndigheter och att föräldrautbildningens praktiska genomförande enligt ministerrådets uppfattning först och främst borde tas fram nationellt.

Svaret kritiserades av Grethe Lundblad, som ansåg att en rekommendation till ministerrådet innebar att ministerrådet skulle göra något gemensamt för att främja saken och inte hänvisa till nationellt agerande.

Bl. a. Rune Gustavsson hade väckt ett medlemsförslag om *nordiskt center för funktionshämmande på Nordkalotten*.

Utskottet noterade att medlemsförslaget fått ett ganska blandat mottagande av remissorganen. Uppfattningarna gick isär beträffande lokalise-

ringen och omfattningen av ett eventuellt nordiskt center för handikappade på Nordkalotten. Flertalet remissinstanser stödde dock tanken på en utredning av frågan. Nordiskt center för funktionshämmande på Nordkalotten skulle få ett särskilt värde som ett organ och för att initiera forskningsprojekt i samarbete mellan universitet och högskolor i norr. Forskning i handikappfrågor bedrevs på nordiskt plan inom ramen för Nordiska nämnden för handikappfrågor och ett samarbete mellan denna och ett centrum på Nordkalotten skulle kunna ge fruktbara uppslag vad gäller t. ex. hjälpmedel, rehabilitering och socialmedicin. Utskottet föreslog därför att rådet skulle rekommendera ministerrådet att låta utreda möjligheterna att inrätta ett nordiskt rehabiliterings-, informations- och forskningscenter för funktionshämmande på Nordkalotten.

Rådet antog en rekommendation (nr 15) till ministerrådet i enlighet med utskottets förslag. Rekommendationen antogs med 60 röster.

Karin Söder och Ylva Annerstedt hade tillsammans med andra rådsmedlemmar väckt ett medlemsförslag om *samnordisk information och forskning om AIDS*. Utskottet önskade anmäla för rådet att frågan hade väckts och att utskottet avvaktade remissbehandlingen av medlemsförslaget.

Grethe Lundblad hade ställt en fråga om det fanns konkreta handlingsprogram eller planerade sådana med syfte att effektivisera, intensifiera och samordna de olika nationella insatserna mot *HTLV-III-smitta*. Av svaret framgick att en hel del åtgärder vidtagits i de olika nordiska länderna men att samordningen hittills inte varit särskilt omfattande. Allt talade dock för att hälsovårds- och socialministrarna skulle ta upp ämnet vid sitt möte i Island i juni 1986.

Rune Gustavsson hade frågat Danmarks regering om den hade för avsikt att förbjuda odlingen av *opiumvallmo* inom landets gränser. Av svaret framgick att den danska regeringen hade skärpt reglerna för vallmoödling avsevärt den 1 mars 1986 men att viss yrkesmässig odling fortsättningsvis kunde ske, ett svar som kritiserades starkt av Rune Gustavsson.

En fråga hade ställts om Sveriges regering ansåg det rimligt att tillämpningen av den *nordiska konventionen om social trygghet* beröfvade medborgare på Åland förmåner som kunde medges ifall konventionen inte fanns. Statsrådet Gertrud Sigurdsen beklagade att tillämpningssvårigheter syntes ha uppkommit i det aktuella fallet men framhöll att problemet skulle komma att lösas genom ändringar i de interna finska tillämpningsbestämmelserna till den nordiska konventionen.

Arbetsmarknad

Ett medlemsförslag hade väckts av bland andra Karin Söder, Elver Jonsson, Rune Gustavsson och Gunnel Jonäng med hemställen att rådet skulle rekommendera ministerrådet att skyndsamt vidta åtgärder i syfte att etablera en *gemensam nordisk arbetsmarknad för fria näringsidkare*.

Utskottet drog paralleller med det arbete som låg bakom överenskommelsen om gemensam arbetsmarknad för hälso-, sjukvårds- och veterinärpersonal från 1981, vari avsågs sådana kategorier där auktorisation erfordrades för att få tillstånd att utöva resp. yrke. Enligt utskottet borde det

prövas om det inte var möjligt att uppnå en eller flera liknande överenskommer beträffande s. k. fria yrken där krav på auktorisation etc. gällde. Skillnaden gentemot den gällande överenskommelsen var att där avsågs yrkesgrupper inom den offentliga sektorn, men det nu aktuella medlemsförslaget avsåg fria yrkesgrupper som konkurrerade på en öppen marknad. De regler om auktorisation som gällde dessa grupper var dock såtillvida jämförbara med yrkesgrupperna inom social- och hälsovård att de syftade till att garantera att verksamheten utövades av kompetenta och lämpliga personer som hade praktisk erfarenhet. Utskottet ansåg det nödvändigt att tillsätta en utredning och inte direkt vidta åtgärder såsom förslagsställarna hade yrkat.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 9) till ministerrådet att låta utreda möjligheterna att etablera en gemensam nordisk arbetsmarknad för fria näringsidkare. Rekommendationen antogs med 58 röster.

Tillsammans med andra rådsmedlemmar hade Lars Werner väckt ett medlemsförslag med hemställan om rekommendation till ministerrådet om ett mera omfattande samarbete på länsnivå om *sysselsättningsåtgärder för ungdom inom kultursektorn*.

Inledningsvis anförde utskottet i sitt betänkande att en utvidgad verksamhet med sysselsättningsåtgärder inom kultursektorn borde genomföras i anslutning till uppföljningen av den ekonomiska handlingsplanen "Norden i vekt". Spridningseffekterna av nordiska anslag blev större om man kunde bredda samarbetet och mobilisera lokala resurser. Samarbetet med amt/fylke/län var fördelaktigt då dessa hade god inblick i de lokala förhållandena i resp. land och därigenom kunde spela en nyckelroll vid genomförandet av sådana projekt. Utskottet erinrade om det s. k. Fyrstadsprojektet vars utvärdering visat att nätverkssamarbete på lokal nivå kunde ge värdefulla resultat. Vidare hänvisades till det s. k. Akershusprojektet i Norge där arbetslös ungdom engagerats i bl. a. utveckling och drift av videoverkstäder. Utan att gå in i detalj på vilken typ av projekt som bäst lämpade sig för nordiskt stöd, ville utskottet framhålla att inriktningen borde vara otaditionell och administrationen flexibel. Gjordes dessutom projekten tidsbegränsade ansåg utskottet att man skulle undgå risken att denna sysselsättning ersatte fasta arbetsplatser inom kultursektorn.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 11) till ministerrådet att i samarbete med amt/fylke/län och berörda organisationer genomföra ett erfarenhetsutbyte om de olika åtgärder och projekt som utförs på lokalt och regionalt plan för att skapa sysselsättning för ungdom inom kultursektorn samt att ta initiativ till och stödja tidsbegränsade nätverksprojekt på lokal och regional nivå syftande till att engagera arbetslös ungdom inom kultursektorn. Rekommendationen antogs med 56 röster.

Utskottet hade också till behandling ett medlemsförslag väckt av bland andra Lars Werner om en försöksordning med införande av *sex timmars normalarbetsdag*. Vid sessionen väcktes ett *ändringsförslag* av samma förslagsställare om *nordisk forskning och utredning om arbetstidsförkortningar och en konferens om sex timmars arbetsdag*. Utskottet beslöt att genom en skrivelse via Nordiska rådets presidium hemställa om att det införskaffades tillgängliga utredningar, statistik och annat material från de nordiska län-

derna om arbetstidsförkortning. I avvaktan på dessa utredningar bordlades frågan i utskottet, vilket anmäldes för rådet.

Redog. 1986/87:4

Miljövård

Karin Söder hade tillsammans med centerpartister från Finland och Norge väckt ett medlemsförslag med hemställan till rådet att rekommendera ministerrådet att undersöka förutsättningarna för att få till stånd en *internationell luftföroreningssond* och att ta erforderliga initiativ för att en sådan fond skulle förverkligas.

Utskottet hade noterat en viss tveksamhet bland remissinstanserna till medlemsförslaget. Vissa ansåg nämligen att inrättandet av den föreslagna fonden skulle innebära att man övergav den s. k. förorsakandeprincipen, som innebar att den som förorenade skulle betala kostnader för bekämpningen av föroreningarna, en princip som bl. a. fastställts i rekommendationer utfärdade av OECD. Samtidigt som utskottet ställde sig tveksamt till förslaget underströk utskottet betydelsen av ett fortsatt kraftfullt arbete för att motverka förurningarna. Utskottet erinrade också om den internationella konferens om luftföroreningar som rådets presidium skulle anordna i Stockholm i september 1986.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Utskottet hade till behandling två medlemsförslag om *gränsöverskridande luftföroreningar*, vilka behandlades gemensamt av utskottet. Det ena avsåg förbättrad övervakning och handlingsberedskap beträffande långväga gränsöverskridande luftföroreningar. Det andra, som väckts av bland andra Lars Werner, avsåg ett handlingsprogram för reduktion och fortsatt nedtrappning av luftföroreningar inom fastlagda tidsramar.

Utskottet ansåg att ambitionsnivån såvitt gällde åtgärder mot gränsöverskridande luftföroreningar väsentligt borde höjas jämfört med nuvarande insatser. Utskottet återopade EEC-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar, som till stor del kunde tillskrivas de nordiska regeringarnas insatser och som trädde i kraft 1983. Vidare återopades det bindande protokoll som undertecknades i Helsingfors i juli 1985 av representanter för 21 länder, som åtog sig att senast fram till 1983 minska sina svavelutsläpp med 30 % jämfört med nivån 1980. Samtidigt noterades att av de undertecknande länderna hade många vidtagit betydligt längre gående minskningar av utsläppen. Detta gällde bl. a. Finland, Sverige, Norge, Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike. Utskottet förordade att man inom ramen för ministerrådet utarbetade en plan för övervakning och nedtrappning av gränsöverskridande luftföroreningar. I denna plan borde ingå forskning för att fastställa nödvändiga gränsvärden för miljöskadorna och ett tidsschema för nödvändiga ytterligare minskningar av utsläppen av svaveldioxid, kväve och andra ämnen både inom och utanför Norden. Planen borde vidare omfatta teknisk utveckling av erforderlig utrustning och enhetliga metoder för mätning och övervakning. Detta innebar att ökade resurser borde ställas till förfogande för forskning och för fler mätstationer. Strävan borde vara att energipolitiken på sikt inriktades på minskad användning av fossila bränslen genom effektivare energi-

användning, energibesparing och ökad satsning på förnyelsebara energikällor.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 12) till ministerrådet att fastställa en plan för övervakning och nedskärning av gränsoverskridande luftföroreningar innefattande ökade resurser för mätning och övervakning, system för rapportering, förstärkt forskning och samnordiska insatser på internationellt plan. Rekommendationen antogs med 56 röster.

Finländska rådsmedlemmar hade väckt ett medlemsförslag om åtgärder för *skydd av Tana, Torne, Muonio och Könkämäeno älvar*.

Utskottet noterade en alltigenom positiv inställning hos remissinstanserna för skydd av de i medlemsförslaget omtalade älvarna. Utskottet hade heller ingen erinran mot de förslag som anförts av en del av remissinstanserna om att skyddet även skulle utvidgas till Enare älv i Finland. Utskottet ansåg dock till skillnad från förslagsställarna att genomförandet av skyddet för de aktuella älvarna borde föregås av ett undersöknings- och utredningsarbete, utmynnande i förslag till det tekniska genomförandet och avtal mellan Finland, Norge och Sverige. Utredningen borde kartlägga de ekonomiska och andra konsekvenserna av ett omfattande skyddssystem för de berörda älvarna. En kompromiss mellan en mångsidig användning av vattendragen och skyddsintressena borde eftersträvas. Vidare borde ett avtalssystem utarbetas antingen i form av bilaterala avtal mellan Finland, Norge och Sverige eller som kompletteringar till gällande gränsöverskridande överenskommelser.

På förslag av utskottet beslöt rådet anta en rekommendation (nr 13) till regeringarna i Finland, Norge och Sverige att låta utföra erforderliga utredningar för att åstadkomma ett gemensamt skydd för Tana, Torne m. fl. älvar av gemensamt intresse på Nordkalotten. Rekommendationen antogs med 56 röster.

Utskottet hade också till behandling ett medlemsförslag om gemensamma nordiska åtgärder för att förhindra handeln med *utrotningshotade djurarter*.

Utskottet kunde på grundval av remissmaterialet instämma i förslagsställarnas bedömning att flera sällsynta och sårbara djurarter i Norden var utsatta för starkt hot genom en till synes ökande illegal internationell handel, som bedrevs av mer eller mindre professionella insamlare och uppköpare. Även om Danmark, Finland, Norge och Sverige hade anslutit sig till Washingtonkonventionen om handel med utrotningshotade arter av djur och växter ansågs det motiverat med en översyn av lagstiftningen både vad gällde fridlysnings-, utförsel- och straffbestämmelser. Utskottet ansåg att bestämmelserna borde förenhetligas och skärpas. Ett sätt att förbättra insikten om problemets allvar var ett välutvecklat rapporteringssystem mellan länderna.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 14) till ministerrådet att genomföra lämpliga åtgärder inom lagstiftning, övervakning och information för att förhindra handel med utrotningshotade djurarter i Norden. Rekommendationen antogs med 61 röster.

I ett medlemsförslag hade bland andra Rune Gustavsson, Elver Jonsson, Gunnel Jonäng och Karin Söder hemställt att rådet skulle rekommendera ministerrådet att inom ramen för arbetet med *nordiskt medborgarskap* snabbtreda frågan om utvidgade rättigheter och förenklingar för nordiska medborgare vid flyttning inom Norden beträffande dels avskaffande av krav på inhemskt medborgarskap vid beklädande av vissa offentliga tjänster, dels avskaffande av anmälningsplikt hos utlänningspolisen, dels likställighet för i nordiskt grannland bosatta nordbor med inflyttningslandets egna medborgare vad beträffar förvärv av fast egendom i form av permanent fritidsbostad och dels införande av enhetliga regler i Norden avseende tillträde till militära skyddsområden.

Utskottet noterade att en utredning inom ministerrådet, som utgjorde en första del av det arbete som fått arbetsnamnet "Codex Nordicus", nu publicerats i Nordisk utredningsserie 1985:6, "Nordbors rättigheter i Norden". Medlemsförslagets yrkanden behandlades i vissa delar i utredningen. Vad gällde yrkandet om krav på inhemskt medborgarskap för att få vissa offentliga tjänster konstaterade utskottet att reglerna var olika utformade på flera olika nivåer liksom att det antal offentliga tjänster som förbehålls egna medborgare är olika stort i de nordiska länderna. Med hänsyn till den gemensamma nordiska arbetsmarknaden ansåg utskottet det önskvärt att sträva mot en harmonisering av reglerna för att få en likartad uppmjukning av medborgarskapskravet.

Yrkandet om att avskaffa anmälningsplikt hos utlänningspolisen för nordbor avsåg i första hand Norge. Utskottet noterade att förslaget till fremmedelov i Norge torde innehålla regler, som motsvarade medlemsförslagets önskemål eller åtminstone i viss utsträckning tillmötesgick detta. Yrkandet borde därför inte föranleda några åtgärder. Såvitt gällde yrkandet om fastighetsförvärv ansåg utskottet att det borde utredas under vilka förutsättningar och med vilka begränsningar det kunde ges fri möjlighet för nordbor att förvärva sådan egendom. Utskottet såg detta som en naturlig konsekvens av den fria nordiska arbetsmarknaden liksom ett led i förverkligandet av Norden som hemmamarknad. Yrkandet om enhetliga regler om tillträde till militära skyddsområden borde enligt utskottet inte föranleda några åtgärder från rådets sida. Förslaget mötte invändningar från remissinstanserna med hänsyn till bl. a. de skyddsintressen och säkerhetspolitiska krav som ligger till grund för de varierande bestämmelserna om skyddsområden.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 10) till ministerrådet att fullfölja utredningen "Nordbors rättigheter i Norden" genom att harmonisera reglerna om tillträde till offentliga tjänster i riktning mot likställighet för nordiska medborgare samt utreda möjligheterna för nordbor att fritt förvärva fast egendom för bostadsändamål i hela Norden. Rekommendationen antogs med 63 röster.

D.2.4. Kommunikationsutskottet

Utskottets arbete har under året dominerats av frågor rörande data-teknologi och trafiksäkerhet.

Svenska medlemmar har varit Karl-Erik Häll (s), Per Petersson (m) och Bengt Wiklund (s) t. o. m. den 15 september 1985 samt fr. o. m. den 16 oktober Lahja Exner (s), Wiggo Komstedt (m) och Olle Östrand (s).

Möten

Utskottet har hållit möten den 25—27 juni 1985 i Danmark, den 12—13 november i Mariehamn, den 30—31 januari 1986 i Stockholm, den 12—13 februari i Helsingfors samt den 2—4 mars i samband med sessionen i Köpenhamn.

En arbetsgrupp inom utskottet har haft ett sammanträde den 26 september i Helsingfors.

Vid sammanträdet i juni gjordes bland annat studiebesök vid de då nyli- gen invigda Faröbroarna mellan Sjöland och Falster. I november samman- träffade utskottet traditionsenligt med trafikministrarna. I samband med februari-mötet i Helsingfors hade en rad sakkunniga i datafrågor inbjudits till diskussioner med utskottets medlemmar.

Behandlade saker*Ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*

I sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samar- betet* betonade kommunikationsutskottet särskilt den nordiska handlings- planen på datateknologiområdet, behovet av en nordisk handlingsplan för ökad trafiksäkerhet, det nordiska ungdomsresekortet samt alla de nordiska ländernas deltagande i turistikampanjen i Västtyskland.

Genom beslut av Nordiska rådets presidium i januari 1985 fick kommu- nikationsutskottet ansvaret för teknik- och datateknologifrågorna. Detta innebar bl. a. att utskottet fick det koordinerande ansvaret för den nordiska handlingsplanen på datateknologiområdet. Beträffande datahandlings- planen konstaterade utskottet att omkring 22 milj. NOK under året förde- lats till handlingsplanens olika ändamål. Tyngdpunkten hade legat på indu- striell forskning och utveckling, där Nordiska Industrifonden gett finansi- ellt stöd till ett tiotal projekt. Ett annat viktigt område hade varit ADB- baserade hjälpmedel för handikappade där mer än tio projekt påbörjats i regi av Nordiska nämnden för handikappfrågor.

Utskottet noterade vidare att samarbetet kring lagstiftningen på datatek- nologiområdet intensifierats. Kommunikationsutskottet ansåg därvid att man i Norden måste prioritera harmoniseringen av de nordiska lagarna på området så att lagstiftningen inte hindrar samarbetet på datateknologiom- rådet eller näringslivets användande av denna teknologi. Utskottet fram- förde även sin uppskattning av det arbete som styrgruppen för datateknolo- gi inom kulturområdet (DAKU-gruppen) utfört under året. Man ansåg att den kulturella och pedagogiska sidan av datateknologin liksom utbildning- en har stor betydelse. Det hade enligt utskottet visat sig att det i Norden råder brist på välutbildat folk inom dataområdet och att utbildningen i

datateknik borde prioriteras högt. Härvid borde även hänsyn tas till de regionalpolitiska aspekterna. Beträffande industriell forskning och utveckling inom datateknologin konstaterade utskottet att insatserna hade inriktats på fyra områden: mikroelektronik, programvara, produktionsteknologi och särskilda tillämpningar.

Utskottet konstaterade vidare att datateknologin är omvälvande på praktiskt taget alla områden i det moderna samhället, inte minst inom näringslivet. Utvecklingen och tillämpningarna är dessutom mycket snabba, vilket innebär att den industrialiserade världen satsar ganska mycket på forskning och utveckling. Om Norden skall vara konkurrenskraftig på detta område måste man enligt utskottet också delta i FoU-verksamheten. Utskottet konstaterade att de nordiska länderna var för sig i vissa fall är för små för att på egen hand satsa på utvecklingen av ny avancerad teknik som kräver omfattande investeringar och hög teknologisk kompetens. Gemensamt kan de dock nå längre än enbart genom initiativ på rent nationell nivå. Därför ansåg utskottet att om Norden ville behålla sin position, måste datateknologins alla sidor prioriteras i ännu högre grad än vad som skedde för närvarande.

När det gäller trafiksäkerhetsarbetet såg utskottet mycket positivt på den uppföljning av trafiksäkerhetsåret 1983 som genomförts genom ett seminarium, "Nordiska trafiksäkerhetsdagar 1985 — trafiksäkerhet och åldrande". Kommunikationsutskottet underströk att man lade stor vikt vid trafiksäkerhetsarbetet i Norden. Man konstaterade att trafiksäkerheten i de nordiska länderna sedan början av 1970-talet haft en gynnsam utveckling men på senare tid gått bakåt i många hänseenden. Utskottet ansåg därför att trafiksäkerhetsarbetet måste intensifieras och tillräckliga medel ställas till dess förfogande. Utskottet ansåg att detta lämpligast kunde åstadkommas genom en särskild handlingsplan i ministerrådets regi. Det underströks att ett dylikt samarbetsprogram måste ses som en komplettering och intensifiering av det pågående trafiksäkerhetsarbetet. Utskottet konstaterade också att projektverksamheten inom trafiksäkerhetsområdet varit omfattande och koncentrerats på tunga fordon, cyklar och motorcyklar.

Redan i yttrandet över 1985 års ministerrådsberättelse hade utskottet hemställt att ministerrådet skulle verka för att nordisk ungdom fick möjlighet att resa inom Norden så billigt att den motiveras att välja Norden som sitt resmål. Ministerrådet redovisade i årets berättelse att under ungdomsåret 1985 hade på försök genomförts en särskild nordisk ungdomsbiljett på järnvägarna. Av diverse skäl hade erfarenheterna inte varit särskilt positiva, men ministerrådet var ändå berett att medverka till att Norden blev ett attraktivt resmål för ungdomar. Ministerrådet poängterade dock att eventuella särordningar måste kunna försvaras driftsmässigt.

Vid diskussioner mellan utskottet och ministerrådet i Mariehamn i november 1985 påpekade utskottet att förutom dålig marknadsföring av ungdomsresorna kunde en orsak vara ländernas storlek eftersom man inrikes skulle betala halvt pris. Utskottet hemställde då att ministerrådet skulle överväga en ändring av detta krav eventuellt med förbehållet att det bara skulle utställas ett kort per person och år. Utskottet upprepade detta i sitt yttrande över ministerrådets berättelse. Man påpekade även att de fortsatta

nordiska ungdomsresorna måste få en effektiv marknadsföring. Utskottet ansåg vidare att man borde sträva efter en särskild ordning beträffande resor till och från Färöarna, Island och Grönland.

En av delarna i den av Nordiska rådet år 1985 antagna handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning utgjordes av en gemensam nordisk turistsatsning på den västtyska marknaden. Av ministerrådets berättelse framkom att Island tills vidare inte deltog i denna kampanj eftersom man inte kunnat acceptera kampanjens huvudtema "Der Skandinavische Sommer 1986—1988". Från Islands sida hade föreslagits att "Skandinavische" skulle bytas ut mot "Nordische". Kommunikationsutskottet ansåg det nödvändigt med en snabb lösning av problemet så att alla länderna i Norden kan delta i kampanjen.

Tax-free-försäljning

I ett medlemsföretag av finländska och isländska medlemmar hade föreslagits en utredning av frågan om möjligheterna till *skattefri försäljning på inresestation vid flygresor i Norden*.

Utskottet noterade att flertalet remissinstanser ställt sig positiva till förslaget. Dessa menade att ett genomförande av förslaget skulle öka flygsäkerheten, driftsekonomin, passagerarnas bekvämlighet, kabinpersonalens servicenivå samt ha en positiv inverkan på turismen. I de negativa remissvaren framhövdes bl. a. att förslaget stred mot grundtankarna om skattefri försäljning och kunde skapa besvärigheter för tullmyndigheterna och på passagerarterminalerna, eftersom dessa inte var planerade med hänsyn till sådan försäljning vid inresa. Vidare erinrades om Nordiska rådets rekommendation nr 26/1981 angående internationella begränsningar beträffande skattefri alkoholförsäljning. Vid sin behandling av förslaget anslöt sig utskottet till de synpunkter som framförts av de negativa remissorganen.

Utskottet föreslog således att Nordiska rådet inte skulle företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Mot detta reserverade sig bland andra Wiggo Komstedt som, med hänvisning till att en majoritet av remissinstanserna ställt sig positiva och att en mängd sakliga skäl talade för förslaget, föreslog att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna till en provverksamhet med skattefri försäljning också vid inresa på internationella flygplatser i Norden.

Rådet antog utskottets förslag med 54 röster mot 14 för reservationen, däribland Per Olof Håkansson, Wiggo Komstedt, Hans Nyhage, Hans Petersson i Röstänga, Sten Svensson och Ylva Annerstedt.

Wiggo Komstedt hade även ställt en fråga om vilka skäl den danska regeringen hade till att motsätta sig att *klassificera rutten Ystad-Rönne som lång rutt*. Av svaret framgick att den danska regeringen ansåg att rutten, trots att den inte berörde dansk jord, i stor utsträckning var att likna vid en dansk inrikesrutt. En stordel av trafiken på rutten var alltså dansk inrikes- trafik enligt den danske trafikministern som även hänvisade till de administrativa besvär tullväsendet skulle få.

I ett medlemsförslag av bland andra Elver Jonsson och Per Petersson hade föreslagits att ministerrådet skulle undersöka möjligheterna för de nordiska länderna att *harmonisera övergången till distribution och försäljning av blyfri bensin* i Norden.

Utskottet noterade vid sin behandling av förslaget med tillfredsställelse att man redan till viss del påbörjat arbetet med harmonisering av övergången till försäljning av blyfri bensin i Norden samt att blyfri bensin fanns att köpa i alla de nordiska länderna utom Island. Med hänsyn till de uppenbara fördelar som användningen av blyfri bensin hade på miljön jämfört med den vanliga bensinen uppmanade utskottet alla de nordiska länderna till ett snabbt införande av den blyfria bensinen. Utskottet ansåg det därvid viktigt att tillgången på blyfri bensin säkerställdes i alla delar av de nordiska länderna. Utskottet uppfordrade ministerrådet att även överväga att genom prispolitiska åtgärder gynna försäljningen av den blyfria bensinen.

Rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 16) till ministerrådet med 53 röster.

Trafiksäkerhet

I ett medlemsförslag av rådsmedlemmar från Finland och Norge om *ökad trygghet för cyklister i Norden* hade föreslagits att ministerrådet skulle: 1. Utredda möjligheterna att använda vägrenarna som ett alternativ till särskilda cykelleder, 2. medverka till att trafikundervisningen i samband med cykling skulle intas i det egentliga undervisningsprogrammet för grundskolan och att informationskampanjer skulle arrangeras inför varje cykelsäsong samt 3. utreda möjligheterna att utveckla speciella cykelhjälmarsamt främja deras bruk med speciell hänsyn till de ungas behov.

Beträffande vägrenarna ansåg utskottet att dessa ur trafiksäkerhetssynpunkt var till gagn för all trafik. För cykeltrafiken var emellertid den lösningen inte tillnärmelsevis lika bra som en skild led för den lätta trafiken, eftersom cyklister vid användningen av vägrenar blev utsatta för större fara på grund av biltrafikens närhet. Utskottet ansåg det därför inte berättigat att föreslå användandet av vägrenarna som alternativ till särskilda cykelleder och lämnade detta yrkande utan åtgärd. När det gällde cyklisternas undervisning noterade utskottet med tillfredsställelse den undervisning som redan finns i Nordens grundskolor samt de aktiviteter som förekom på andra håll för att öka cyklisternas trafiksäkerhet. Utskottet ansåg dock att även om trafikundervisningen ges en framträdande plats och mycket information ges i massmedia om allmän trafiksäkerhet, borde undervisningen och informationen om cyklisternas trafiksäkerhet ökas. Utskottet tillstyrkte med detta medlemsförslagens yrkande nr 2.

Beträffande cykelhjälmars konstaterade utskottet att det rådde enighet bland remissinstanserna om att användandet av lämpliga cykelhjälmars betydligt ökade säkerheten för cyklister. Utskottet delade den uppfattningen och ansåg att ökade insatser borde genomföras för att främja användandet av sådana hjälmars. Utskottet ansåg det vidare viktigt att det pågående utvecklingsarbetet med cykelhjälmars fortsatte och att ministerrådet borde

stödja detta arbete samt verka för främjande av användningen av cykelhjälm, speciellt bland unga människor.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 19) i huvudsak överensstämmande med medlemsförslagets p. 1 och 2. Rekommendationen antogs med 59 röster.

I ett medlemsförslag av bland andra Per Petersson hade föreslagits att ministerrådet skulle vidta åtgärder för att i Norden tillvarata den trafiksäkerhetsmässiga nyttan av *tilläggsbromsljus på bilar*.

Kommunikationsutskottet konstaterade vid sin behandling av förslaget att flertalet av remissinstanserna var positivt inställda till tilläggsbromsljus på bilar eftersom dessa syntes ha en positiv inverkan på trafiksäkerheten. Utskottet ansåg det viktigt att bryta den ökande trenden i antalet upphinnanolyckor. Enligt utskottet skulle högt placerade bromsljus kunna vara ett bidrag till detta. Utskottet delade den uppfattning som flera remissorgan framfört beträffande vikten av att de extra bromsljusen får en säker placering.

Utskottet föreslog därför rådet att rekommendera enhetliga regler beträffande utformning och montering av tilläggsbromsljus på bilar.

Rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 17) med 53 röster.

I ett medlemsförslag väckt av rådsmedlemmar i Finland, Norge och Island, hade föreslagits en utredning beträffande möjligheterna att i Norden klassificera *låsningfria bromssystem* som säkerhetsanordningar i bilar. Förslagsställarna menade att låsningfria bromsar på bilar borde medföra lättnader i fordonsbeskattningen.

Utskottet betonade svårigheterna att dra gränser mellan biltekniska lösningar som skulle klassificeras som säkerhetsanordningar och sådana som inte skulle göra det. Samtidigt konstaterades att tull- och skattefrågor inte tillhörde utskottets verksamhetsområde. Kommunikationsutskottet höll emellertid med förslagsställarna om att låsningfria bromssystem i bilar var trafiksäkerhetsfrämjande och att man därför i Norden borde uppmuntra till ökat användande av dylika system. Utskottet ansåg dock att innan man i Norden började diskutera eventuell lagstiftning om standard och användande av låsningfria bromssystem borde man utreda vilka möjligheter som fanns för en sådan lagstiftning, om användande skulle vara obligatoriskt eller inte, vilka ekonomiska styrmedel som fanns för att stimulera användningen av dessa bromsar samt vilka konsekvenser som alternativa åtgärder kunde ha.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 18) till ministerrådet att utreda möjligheterna att i Norden införa låsningfria bromssystem i bilar. Rekommendationen antogs med 54 röster.

Datateknologi m. m.

I ett medlemsförslag om *datateknologin som hjälpmedel i distriktspolitiken* hade bland andra Karl-Erik Häll, Per Petersson och Olle Östrand föreslagit att ministerrådet skulle intensifiera kartläggningsarbetet av vilka typer av verksamheter inom datateknologiområdet som ägnade sig bäst för decentralisering. Kartläggningsarbetet borde även enligt förslagsställarna omfat-

ta en översikt över aktuella stimuleringsåtgärder som kunde föra till bättre spridning av verksamheten. Vidare föreslogs att ministerrådet skulle genomföra åtgärder som förberedde koordinering av utbildningsmöjligheterna inom Norden på datateknologiområdet och låta en eller flera av de existerande nordiska institutionerna bygga upp undervisningstillfällen inom dataanvändningen speciellt med tanke på glesbefolkade distrikt.

Kommunikationsutskottet ansåg att datateknologin kunde få en stor inverkan på utvecklingen och sysselsättningen i glesbebyggda områden i Norden. För att utvecklingen i dessa områden skulle stimuleras av denna nya teknik, måste dock enligt utskottet tillkomma politiska beslut och direkta åtgärder. En av dessa åtgärder vore att ta reda på vilka verksamheter inom datateknologiområdet som bäst ägnade sig för lokalisering i dessa områden. Utskottet ansåg vidare att en av förutsättningarna för att de glesbefolkade distrikten skulle kunna använda datateknologins fördelar vore att det inom distrikten fanns kvalificerad arbetskraft. Kommunikationsutskottet ansåg därför att man i Norden borde koordinera de utbildningsmöjligheter som fanns och även bygga upp en eller flera nordiska institutioner som bl. a. skulle specialisera sin verksamhet på utbildning och utveckling inom datateknologin med tanke på glesbefolkade distrikt. Det var också viktigt att mindre företag i dessa distrikt kunde få hjälp med att anpassa sig till den nya teknologin och därmed utnyttja de fördelar som den kunde innebära. Kommunikationsutskottet tillstyrkte med detta förslagen i medlemsförslaget.

Rådet antog en rekommendation (nr 20) till ministerrådet i enlighet med utskottets förslag. Rekommendationen antogs med 57 röster.

I ett medlemsförslag väckt av rådsmedlemmar från Norge, Danmark, Finland och Island hade föreslagits att ministerrådet skulle upprätta en planeringskommitté med tillräckliga sekretariatsresurser för att utarbeta en plan för genomförande av ett *nordiskt teknologiår 1988*.

Kommunikationsutskottet konstaterade att nästan alla remissinstanser ställt sig positiva till genomförandet av ett nordiskt teknologiår 1988. Utskottet ansåg det viktigt att Norden som helhet ställde upp och visade en gemensam front och arbetade tillsammans på att i Norden främja användandet av de fördelar som den nya teknologiska utvecklingen medfört. Ett sätt att främja denna utveckling vore enligt utskottet att Norden tillsammans och på ett effektivt och ändamålsenligt sätt organiserade ett nordiskt teknologiår, då näringslivet, politiker och forskare skulle utbyta erfarenheter och informationer. Utskottet ansåg att detta initiativ skulle kunna öka kunskaperna om teknologin och förståelsen för dennas betydelse för samhället och de enskilda människorna. Utskottet höll med förslagsställarna om att de aktiviteter och åtgärder som genomfördes under ett nordiskt teknologiår borde finansieras på nationell basis. Behovet av medel över ministerrådets budget skulle således begränsas till ett nordiskt planeringsutskott och dess sekretariatsbehov. Utskottet föreslog därför att ministerrådet skulle tillsätta en planeringskommitté med erforderliga sekretariatsresurser för att planera och genomföra ett nordiskt teknologiår 1988.

Rådet antog en rekommendation (nr 21) till ministerrådet i enlighet med utskottets förslag. Rekommendationen antogs med 61 röster.

Mot bakgrund av *den starka koncentrationen av högteknologisk industri till huvudstadsområdena* i de nordiska länderna frågade Olle Östrand ministerrådet om det pågick någon kartläggning av orsakerna till denna koncentration eller om ministerrådet avsåg att ta initiativ till en sådan.

Av svaret framgick att ministerrådet 1983 antagit ett samarbetsprogram för ökat tekniskt forsknings- och utvecklingssamarbete samt 1985 en handlingsplan på datateknologiområdet. Ändamålet med båda dessa planer var att stärka kompetensen och konkurrenskraften i nordisk industri. Vidare framhölls i svaret att ministerrådet 1985 beviljat medel till ett projekt om datateknologins inverkan på avsidet liggande områden. I detta projekt skulle bland annat undersökas vilka förhållanden som bidrog till ökad användning av mikroelektronik i regionala områden i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Ministerrådet hade inga planer på ytterligare kartläggningar inom detta område.

I en annan fråga undrade Olle Östrand hur långt *den nordiska samordningen inom EUREKA-projektet* nått och om det fanns några fasta former för detta samarbete. Av svaret framgick att det inte fanns några sådana former för samarbete men att de nordiska forsknings- och industriministerrådena hade haft kontakter om EUREKA och att de var mycket intresserade av ett ökat nordiskt forskningssamarbete.

D.2.5. Ekonomiska utskottet

Ekonomiska utskottets arbete har underåret präglats av uppföljningen av den ekonomiska handlingsplanen och behandlingen av en rad ministerrådsförslag, bl. a. om en handlingsplan för ökad sysselsättning inom byggsektorn, om nordiskt samarbete på energiområdet och om nordisk utvecklingsfond för Västnorden.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Per Olof Håkansson (s) (fr. o. m. den 16 oktober), Arne Gadd (s), Paul Jansson (s) (t. o. m. den 15 september), Gunnar Nilsson (s) (t. o. m. den 15 september), Sten Svensson (m), Karin Söder (c), Bengt Westerberg (fp) samt Lena Öhrsvik (s).

Gunnar Nilsson var utskottets ordförande till och med den 15 september och Arne Gadd från den 12 november 1985 t. o. m. 34:e sessionen. I utskottets niomannakommitté har från svensk sida ingått Arne Gadd (fr. o. m. den 12 november), Gunnar Nilsson (t. o. m. den 15 september) samt Sten Svensson.

Möten

Utskottet har hållit möten den 1–3 juli i Rovaniemi, den 12–13 november i Mariehamn, den 30–31 januari 1986 i Stockholm, den 12 februari i Köpenhamn samt den 2–4 mars i samband med sessionen i Köpenhamn.

Vid mötet i juli informerades utskottet bland annat om Nordkalottssamarbetet. I november sammanträffade utskottet med finans- och biståndsmi-

nistrarna samt med representanter för Nordens Fackliga Samorganisation (NFS) och de nordiska industriförbunden.

Vid januarimötet träffade utskottet representanter för de nordiska arbetsgivarföreningarna samt en företrädare för Economic Commission for Europe (ECE). Vidare sammanträffade utskottet både i januari och i samband med sessionen med de nordiska utrikeshandelsministrarna.

De nordiska energiministrarna redogjorde vid februarimötet för det nordiska energisamarbetet. Utskottet sammanträffade vid detta tillfälle även med representanter för Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska projektexportfonden.

Behandlade saker

Ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Ekonomiska utskottet noterade inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att inflationstakten i de nordiska länderna hade avtagit. Situationen på arbetsmarknaden hade förbättrats något under 1985 men situationen kunde inte karaktäriseras som tillfredsställande. Utskottet underströk att ländernas huvuduppgift blev att medverka till att arbetslösheten reducerades utan förnyad inflation och ohållbara budgetsituationer.

Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning givits ett särskilt kapitel i ministerrådets berättelse. Härigenom förenklades rådets kontrolluppgifter samtidigt som handlingsplanens betydelse i det nordiska samarbetet underströks. Från rådets sida hade tidigare framhållits att planen borde vara rullande. Mot bakgrund av de stora förväntningar som knutits till vidareutvecklingen av handlingsplanen ansåg utskottet nu att nya idéer och förslag borde följa under kommande år. Utskottet avsåg att för egen del visa stor aktivitet och föreslog att ministerrådet skulle initiera ett utredningsarbete avseende en total genomgång av de nordiska ländernas skatte- och avgiftssystem. En sådan utredning borde bl. a. peka på likheter och olikheter i ländernas skattelagstiftning och skattepolitik och dess konsekvenser för det nordiska samarbetet. Utskottet ansåg också att ministerrådet borde starta ett projekt avseende åtgärder för att stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av att nordiskt samarbete beträffande export av varor och tjänster var viktigt och fördelar kunde uppnås genom ökat nordiskt samarbete på detta område, föreslog utskottet att ministerrådet skulle utarbeta en plan för det framtida exportsamarbetet och förelägga denna för rådet till sessionen 1987.

På det finans- och valutapolitiska området uppehöll sig utskottet bland annat vid frågan om gemensamma konjunkturbedömningar och återkom till tidigare hemställan till ministerrådet om en vidareutveckling av konjunkturrapporteringen. Utskottet återkom även detta år till frågan om konsultationer mellan de nordiska länderna före beslut om ändringar i ländernas valutakursnivåer. Mot bakgrund av att det nordiska ekonomiska samarbetet var under utveckling på en rad områden ansåg utskottet att existe-

rande informationsprocedurer och konsultationer borde vidareutvecklas där detta var möjligt.

Under avsnittet industripolitik uppehöll sig utskottet bland annat vid det arbete som utfördes av Nordiska investeringsbanken angående möjligheterna att införa en särskild låneordning för nordiska innovations- och marknadsutvecklingslån (NIM-låneordning) till små och medelstora företag. Utskottet ansåg mot bakgrund av rapporten "Industrisamarbete och portföljinvesteringar i Norden" att inriktningen i det fortsatta arbetet borde vara att föreslå mer liberala och likartade regler för att underlätta kapitalrörelser och internordiska etableringar. Utskottet föreslog ministerrådet att utarbeta förslag till harmonisering och ändringar i sådana regelverk som kunde ge bättre underlag för Norden som hemmamarknad. Man var dock uppmärksam på att olika nationella synsätt satte gränser för hur långt man kunde nå i detta arbete. Utskottet uppehöll sig under detta avsnitt även vid Nordiska industrifonden och dess omorganisation och vidareutveckling till ett nordiskt industriellt "kraftcenter". Mot bakgrund av de omfattande uppgifter som skulle komma att knytas till industrifonden föreslog utskottet att ministerrådet skulle utarbeta en utförlig redogörelse för arbetsuppgifter, funktioner och organisation av det industriella centrat och att detta skulle presenteras för rådet i form av ett ministerrådsförslag till sessionen 1987.

På det energipolitiska området konstaterade utskottet med tillfredsställelse att det förelåg ett förslag till en omfattande samarbetsplan för perioden 1986—1988. Utskottet såg positivt på den utveckling som ägt rum inom energiforskningssamarbetet där ett nytt forskningsprogram skulle startas. Utskottet beklagade dock att arbetet med att undersöka möjligheterna för en utvidgning av det nordiska olje- och gassamarbetet till att också omfatta Västnorden gick sakta. Utskottet uppmanade därför ministerrådet att undersöka om det fanns önskemål eller behov av ett nordiskt olje- och gassamarbete i Västnorden.

Under avsnittet handelspolitik noterade utskottet att inga konkreta resultat hade uppnåtts i anledning av rådets rekommendation om ökade och harmoniserade beloppsgränser vid införsel av varor för eget bruk i samband med resor. Att göra Norden till hemmamarknad var en av de viktigaste uppgifterna i det nordiska samarbetet och ett realiserande av rekommendationens innehåll skulle enligt utskottet vara ett bidrag till detta arbete. Ett annat projekt för att förverkliga målsättningen om Norden som hemmamarknad utgjorde förslaget att undanröja icke-tariftära handelshinder i Norden. Utskottet ansåg det nödvändigt med skyndsamhet i det fortsatta arbetet med konkreta åtgärder och föreslog att ministerrådet skulle utarbeta ett ministerrådsförslag om undanröjande av handelshinder att föreläggas rådet till sessionen 1987.

Utskottet uttalade sin besvikelse över att inte heller till sessionen 1986 skulle framläggas något ministerrådsförslag om biståndssamarbete, något som utskottet förordat under flera år. Utskottet anförde vid sitt möte i november 1985 med de nordiska biståndsministrarna att det fanns behov för en arbetsplan på det biståndspolitiska området. Man pekade speciellt på behovet av samnordiska insatser att förebygga torkkatastrofer i södra delen av Afrika. Den rådgivande kommittén för biståndsfrågor hade enligt ut-

skottet en uppgift att fylla i det gemensamma nordiska biståndssamarbetet och borde tilldelas erforderliga resurser. Utskottet uppmanade därför ministerrådet att till rådets session år 1987 lägga fram ett ministerrådsförslag om en arbetsplan för det nordiska biståndssamarbetet.

Under avsnittet jord- och skogsbruk konstaterade utskottet med tillfredsställelse att ministerrådet i det antagna behandlingsprogrammet på jord- och skogsbruksområdet hade beaktat utskottets synpunkter beträffande utredning om möjligheterna för ökad nordisk samhandel samtidigt som de centrala målsättningarna för lantbrukspolitiken tillvaratogs.

Utskottets förslag till yttrande (nr 4) antogs av rådet med 59 röster. En rådsmedlem avstod från att rösta.

Friare kapitalmarknad

Nordiska rådet rekommenderade ministerrådet vid sessionen 1984 att främja ekonomisk och industriell utveckling i Norden genom friare kapitalrörelser och valutapolitiskt samarbete och genom att ta initiativ till en friare nordisk aktiemarknad. Ministerrådet redovisade i ett meddelande till årets session att framför allt i Danmark men även i Norge hade genomförts omfattande liberaliseringar i valutaregleringarna under de senaste åren. Övriga länder hade av olika skäl inte varit beredda att genomföra så omfattande liberaliseringar. Enligt ministerrådet måste gälla beträffande friare kapitalrörelser att dessa skulle ske på ett icke diskriminerande sätt gentemot samtliga OECD-länder. Det fanns inte möjlighet att få till stånd en nordisk särordning när det gällde friare kapitalrörelser i Norden utan att direkt bryta mot OECD:s regler.

Inom ekonomiska utskottet fanns olika uppfattningar i frågan. Den konservativa gruppen och mittengruppen ansåg vid behandlingen av ministerrådets meddelande för sin del att de nordiska länderna gemensamt borde försöka påverka OECD till att acceptera en nordisk liberalisering som ett steg mot en bredare liberalisering inom hela OECD-området. Man menade att tiden var mogen för ett intensivare arbete inom hela detta för det nordiska samarbetet viktiga område. I sitt betänkande föreslog utskottet att ministerrådet skulle utarbeta ett konkret förslag att framläggas för OECD under 1986. Mot detta reserverade sig den socialdemokratiska och den vänstersocialistiska gruppen vilka anslöt sig till ministerrådets bedömning att OECD:s kapitalstadga var ett hinder för en särskild nordisk kapitalmarknad och att hänsynen till de nordiska ländernas internationella förpliktelser vägde tungt. Enligt reservanterna borde det knappast vara i de nordiska ländernas intresse att få till stånd en "regionalisering" av OECD-området.

Vid omröstningen under sessionen antogs utskottets förslag med 41 röster mot 36 för reservationen. För reservationen röstade följande svenska medlemmar: Arne Andersson, Lahja Exner, Arne Gadd, Per Olof Håkansson, Grethe Lundblad, Barbro Nilsson, Berit Oscarsson, Karl-Erik Svartberg och Lena Öhrsvik

Nordiskt samarbete i internationella sammanhang

I ett medlemsförslag föreslog bland andra Ingrid Sundberg att ministerrådet i samråd med Nordiska rådet skulle tillsätta en kommitté för att utreda

hur det nordiska samarbetet i internationella sammanhang ytterligare kunde utvecklas.

Redog. 1986/87:4

Rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 22) med 59 röster.

Regionalpolitik

I ett förslag till *reviderat nordiskt samarbetsprogram för regionalpolitik* lämnade ministerrådet vissa förslag till ändringar av det gällande samarbetsprogrammet som var från 1979. Förslaget byggde på rapporten "Nordiskt samarbetsprogram för regionalpolitik". Det var inte fråga om några omfattande ändringsförslag utan mer om precisering, konkretisering och utveckling av det gällande programmet. I målformuleringen för det regionalpolitiska samarbetet från 1979 hette det bland annat att en samlad målsättning skulle vara att verka för en i regionalt hänseende balanserad utveckling i Norden, en formulering som enligt utskottet inte behövde ändras. Utskottet föreslog emellertid att ministerrådet skulle lägga avgörande vikt vid att programmet blev utformat så konkret och handlingsinriktat som möjligt. Det gränsregionala och gränskommunala samarbetet hade visat sig bli allt mer omfattande, vilket överensstämde med utskottets prioriteringar. Nordkalotten och Västnorden var de två högst prioriterade gränsregionala områdena enligt utskottets uppfattning. Tyngdpunkten i Nordkalottsamarbetet borde fortsättningsvis ligga på industriell utveckling. Utskottet efterlyste en mer ändamålsenlig koordinering av det arbete som utfördes inom ministerråden med ansvar för energifrågor resp. regionalpolitik.

Västnordensamarbetet hade hittills huvudsakligen inriktats på havets resurser. Det konstaterades att även kommunikation, turism, handel, industri, förvaltningssystem, primärnärings, energi, gruvdrift och oljeutvinning skulle komma att bli prioriterade områden i framtiden. Utskottet ansåg att speciell vikt borde läggas vid energisamarbetet, däribland olje- och gassamarbetet.

Utskottet såg positivt på Mittnordenskommitténs arbete för att stärka det industriella och ekonomiska samarbetet över gränserna.

Den nordiska regionalpolitiska utrednings- och forskningsverksamheten kunde och borde ge information och underlag för planerna och politiken på nordisk och nationell nivå. Det var enligt utskottet viktigt att NORDREFO arbetade med problemställningar som stod centralt i den regionalpolitiska debatten. Ömsesidigt informations- och erfarenhetsutbyte om aktuell regionalpolitik i de olika länderna var betydelsefullt för att samarbetet skulle kunna utvecklas. Utskottet ansåg det också viktigt för det regionalpolitiska samarbetet att sådana regler, bestämmelser och dylikt som verkade hämmande på samarbetet över gränserna i Norden undanröjdes eller ändrades och hänvisade till rekommendation nr 34/1983.

På utskottets förslag beslöt rådet anta en rekommendation (nr 24) till ministerrådet att anta ett reviderat nordiskt samarbetsprogram för regionalpolitik i överensstämmelse med ministerrådsförslaget B 63/e och Nordiska rådets synpunkter. Rekommendationen antogs med 66 röster.

I ett ministerrådsförslag om en *utvecklingsfond för Västnorden* lämnade ministerrådet förslag till en fond som skulle få till ändamål att främja utvecklingen av ett allsidigt och konkurrenskraftigt näringsliv i Västnorden

(Island, Färöarna och Grönland). Fonden skulle kunna ge lån, bidrag och ställa garantier för små och medelstora företag.

Utskottet tillstyrkte förslaget om att huvudregeln borde vara att fonden skulle ge lån och ställa garantier på bankmässiga villkor. Mot bakgrund av variationerna i ekonomiska förutsättningar mellan de olika länderna/områdena och de särskilda behov som Västnorden hade på grund av sin speciella geografiska placering ansåg utskottet det emellertid viktigt att möjlighet också skapades att ge lån, garantier och stöd på mer fördelaktiga villkor. Utskottet var också positivt till förslaget om att fondens huvudsäte blev i Reykjavik och att den skulle vara representerad i Torshavn och Nuuk. På så sätt gavs fonden bättre kunskaper om regionen och blev lättare tillgänglig för potentiella låntagare, vilket särskilt hade betydelse för små och medelstora företag, vilka var fondens målgrupper.

Rådet antog på förslag av utskottet en rekommendation (nr 23) till ministerrådet att upprätta en nordisk utvecklingsfond för Västnorden i överensstämmelse med ministerrådsförslaget B 62/e. Rekommendationen antogs med 65 röster.

Ökad sysselsättning inom byggsektorn

I ett ministerrådsförslag om en nordisk handlingsplan för *ökad sysselsättning inom byggsektorn* lämnades förslag om samarbete inom en rad områden. Förslagen var särskilt koncentrerade kring frågor i anslutning till Norden som hemmamarknad. De icke tariffära handelshindren inom byggområdet borde undanröjas. Särskilt gällde detta för små företag. Enligt förslaget borde likartade regelverk skapas samtidigt som byggbestämmelser, normer och standarder borde förenklas.

Utskottet var mycket positivt till att samnordisk byggexport fått en bred plats i förslaget, vilket var i överensstämmelse med handlingsplanen för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning. En prioriterad uppgift borde vara att utnyttja möjligheterna på exportmarknaden genom export av varor och tjänster, en väsentlig förutsättning för ökningen av byggaktiviteten. Utskottet ansåg att export av byggvaror till u-länder var ett särskilt intressant område och hänvisade till tidigare uttalanden om att Nordiska investeringsbanken och Nordiska projektexportfonden var nordiska organ som kunde bidra till att öka exporten av byggprodukter till u-länder. Utskottet uppfattade det föreliggande förslaget som ett supplement till handlingsprogrammet på bostads- och byggområdet från 1983 och förutsatte att handlingsprogrammet skulle kompletteras med ett projektprogram där de allmänna linjerna i handlingsprogrammet konkretiserades och preciserades.

På utskottets förslag beslöt rådet rekommendera ministerrådet en nordisk handlingsplan för ökad sysselsättning inom byggsektorn i överensstämmelse med ministerrådsförslaget B 65/e och Nordiska rådets synpunkter. Rekommendationen (nr 25) antogs med 64 röster.

Energisamarbete

I ett ministerrådsförslag om en plan för nordiskt *samarbete på energiområdet* redovisades ett samarbetsprogram för åren 1986—1988. Huvudområde-

na i planen var Norden som hemmamarknad för energiutrustning, miljö och energi, exportåtgärder samt informationsarbete. Dessutom innehöll planen förslag på åtgärder inom en rad andra områden.

Ekonomiska utskottet konstaterade med tillfredsställelse att en samarbetsplan nu förelåg. Man menade att denna skulle medföra ett mer effektivt samarbete än de informella program som samarbetet tidigare drivits efter. Utskottet menade att alla fyra huvudområdena i planen var av intresse för det nordiska samarbetet. Det var dock nödvändigt att det utarbetades målsättningar för det vidare arbetet inom dessa områden. Speciellt gällde detta arbetet kring Norden som hemmamarknad för energiutrustning. Utskottet stödde helt förslagen om exportåtgärder och menade att arbetet med gemensamma exportsatsningar borde prioriteras högt så att konkreta resultat snarast kunde åstadkommas. När det gällde åtgärder för att minska miljöproblemen på energiområdet menade utskottet att ministerrådsförslaget präglades av en för låg ambitionsnivå. Det fanns enligt utskottet behov för särskilda insatser för att motverka risken för miljöskador vid energiproduktion. Utskottet menade också att miljöaspekterna måste tas in i ett tidigare stadium av energiplanläggningen.

När det gällde övriga verksamhetsområden konstaterade utskottet att förslaget rymde mycket litet beträffande oljesamarbetet och hemställde därför till ministerrådet att intensifiera detta samarbete. Man hänvisade dessutom till en tidigare gjord hemställan om en utvidgning av samarbetet till att omfatta Västnorden, ett högt prioriterat samarbetsområde. Utskottet uppmanade därför ministerrådet att undersöka vilka behov och önskemål som fanns beträffande ett nordiskt olje- och gassamarbete i Västnorden.

Utskottet saknade en reell behandling i handlingsplanen av frågor rörande sårbarhet. Man menade att samarbetsplanen borde främja åtgärder för att minska sårbarheten vid t. ex. prisökningar, försörjningssvårigheter och olyckor. Energiforskningen borde enligt utskottet i hög grad riktas mot nya energikällor och större insatser borde satsas på förnyelsebara energikällor.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 26) till ministerrådet att anta en plan för nordiskt samarbete på energiområdet i överensstämmelse med ministerrådsförslaget B 67/e och Nordiska rådets synpunkter. Rekommendationen antogs med 57 röster.

I svar på fråga till Sveriges regering angående *transporter av förbrukat reaktorbränsle* meddelade statsrådet Birgitta Dahl att man i Sverige kommit till den slutsatsen att sjötransporter var det säkraste transportsättet för använt kärnbränsle. Bakgrunden till detta var att den utrustning som används väger 80 ton, vilket var alltför tung belastning för det svenska vägnätet. Beträffande järnvägstransporter meddelade statsrådet Dahl att kärnkraftverken saknade järnvägsanknytning och att, även om sådan varit möjlig, den vore olämplig på grund av att järnvägarna på långa sträckor går genom tätbebyggda samhällen.

I svar på en annan fråga till Sveriges regering angående *ökad effekt på Barsebäckverket* redogjorde statsrådet Dahl för den överenskommelse som träffats mellan den danska och den svenska regeringen i mars 1985 om informationsutbyte rörande Barsebäckverket. Statsrådet Dahl redovisade även vissa säkerhetsåtgärder beträffande Barsebäckverket.

I ett medlemsförslag av bland andra Bertil Jonasson och Elver Jonsson hade föreslagits att ministerrådet skulle vidta åtgärder för att upprätta ett *nordiskt institut för bioteknik på Island*. Tanken var att detta institut skulle få till huvuduppgift att utveckla tekniska metoder som kunde användas vid utnyttjandet av havets resurser.

Ekonomiska utskottet konstaterade att forskningen och utvecklingen inom biotekniken ökat kraftigt under de senaste åren. Utskottet fann idén med ett nordiskt center för bioteknik på Island intressant. Mot bakgrund av remissorganens synpunkter ansåg emellertid utskottet att det förelåg behov av ytterligare information innan slutlig ställning togs i frågan. Utskottet föreslog därför att det skulle startas ett förprojekt för att belysa de olika samarbetsperspektiv som förelåg samt vilken roll ett institut för bioteknik skulle kunna spela för det nordiska näringslivet.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 28) till ministerrådet att genomföra ett förprojekt under 1986 för att belysa vilka olika samarbetsperspektiv som förelåg samt vilken roll ett eventuellt biotekniskt institut med eventuell placering på Island, för utforskning av organismer som lever under nordiska marginalbetingelser, kan spela för det nordiska näringslivet. Rekommendationen antogs med 61 röster.

I ett medlemsförslag av bland andra Arne Gadd och Grethe Lundblad hade föreslagits samarbete om *forskningsinsatser inom den kooperativa sektorn*.

Enligt förslagsställarna borde ministerrådet utarbeta ett nordiskt forskningsprogram för Kooperationen i samråd med berörda organisationer och med tillvaratagande av de erfarenheter som vunnits inom ramen för det forskningsprogram som etablerats inom den lantbrukskooperativa sektorn. Vidare föreslogs att ministerrådet inom ramen för tillgängliga projektmedel skulle bereda utrymme för delfinansiering av samnordiska forskningsprojekt med inriktning på konsumentkooperativa frågor. Ministerrådet föreslogs även medverka till att i de nordiska länderna främja förslag om forskning och utbildning rörande såväl producent- som konsumentkooperativ verksamhet.

Inledningsvis konstaterade utskottet att kooperativ verksamhet spelade en stor roll på en rad områden i de nordiska länderna. Man ställde sig därför positiv till ett gemensamt nordiskt forskningsprogram för Kooperationen. Utskottet underströk dessutom att erfarenheter och ökade kunskaper om Kooperationen i Norden kunde komma till nytta i utvecklingsländerna. Utskottet delade även förslagsställarnas uppfattning att forskningsinsatserna om Kooperationen var små och saknade långsiktig struktur. Utskottet pekade även på vikten av att kunskapsuppbyggnaden kring Kooperationen blev mer systematisk och stärktes. Utskottet anslöt sig i övrigt helt till de synpunkter som framförts i medlemsförslaget.

På förslag av utskottet antog rådet med 62 röster mot 1 en rekommendation (nr 29) till ministerrådet i enlighet med medlemsförslaget. Arne Andersson och ytterligare en rådsmedlem avstod från att rösta.

I ett ministerrådsförslag hade föreslagits en höjd beloppsram för *Nordiska investeringsbankens projektinvesteringslån* från 350 milj. SDR till 700 milj. SDR. Projektinvesteringslånen som infördes 1982 skall komplettera internationella och nordiska finansieringsmöjligheter i avsikt att möjliggöra en totalfinansiering av investeringsprojekt av nordiskt intresse. Lånen skall främst lämnas till utvecklingsländer men även till statshandelsländer och företrädesvis till länder med god kreditvärdighet.

Ekonomiska utskottet konstaterade att intresset för projektinvesteringslånen var stort bland nordiska företag och ett antal utvecklings- och statshandelsländer. Utskottet var av den uppfattningen att ordningen med projektinvesteringslån kunde utvecklas till att bli ett positivt instrument både till att stärka det nordiska samarbetet och nordisk projektexport. Eftersom Nordiska investeringsbanken redan utnyttjat 90 % av låneramen ansåg utskottet i likhet med ministerrådet att en fördubbling av utlåningsramen var nödvändig för att säkra kontinuiteten i verksamheten.

På utskottets förslag antog rådet med 64 röster en rekommendation (nr 27) till ministerrådet i enlighet med ministerrådsförslaget.

Övrigt

I en fråga till ministerrådet undrade Elver Jonsson vilka åtgärder ministerrådet hade för avsikt att vidta för att *underlätta för nordiska gränsgångare att använda tjänstebil* registrerad i sysselsättningslandet för bruk i bosättningslandet. Elver Jonsson frågade även om ministerrådet ansåg att den tolkning som skett gällande tullbestämmelser stod i överensstämmelse med de planer på förenklad rörlighet i Norden som förts fram under beteckningen nordiskt medborgarskap. Av svaret framgick att ministerrådet skulle tillsätta en särskild expertgrupp för att undersöka problemet och komma med förslag till en gemensam nordisk lösning.

D.3. Kommittéerna

D.3.1. Informationskommittén

Medlemmar

Svenska medlemmar i informationskommittén var fram till den 15 oktober 1985 Rune Gustavsson (c) och Sture Palm (s). Därefter har Rune Gustavsson (c) och Per Olof Håkansson (s) varit medlemmar. Rune Gustavsson har varit vice ordförande under hela verksamhetsperioden.

Möten

Kommittén höll ett avslutande möte den 26 augusti 1985 i Stockholm.

Informationskommittén upphörde samtidigt som ny arbetsordning för Nordiska rådet trädde i kraft, den 12 februari 1986. Ansvaret för informationsverksamheten har helt övertagits av Nordiska rådets presidium, vars rådgivande organ informationskommittén varit.

Informationskommittén hade även ansvarat för utgivningen av Nordiska rådets tidskrift *Nordisk Kontakt*. Denna uppgift har övertagits av en redaktionskommitté med 2 medlemmar från varje land. Svenska medlemmar är Per Olof Håkansson (s) och Ingrid Sundberg (m), vice ordförande.

Kommitténs verksamhet

Inför nedläggningen av kommittén tillsattes hösten 1984 en arbetsgrupp inom kommittén för att utreda Nordiska rådets framtida informations- och publikationsverksamhet. Arbetsgruppen har haft två medlemmar, kommitténs ordförande och vice ordförande.

Arbetsgruppen lämnade sitt betänkande i juni 1985, vilket behandlades av informationskommittén vid mötet den 26 augusti. Vid detta möte beslutade kommittén, efter diskussion av betänkandet, att rekommendera presidiet följande:

- att* beakta arbetsgruppens betänkande som riktningsgivande för den framtida informations- och publikationsverksamheten,
- att* utse massmedia, skolan, nordiska politiker och partier samt ungdoms- och folkbildningsorganisationer till målgrupper med hög prioritet. Informationskommittén underströk i detta sammanhang betydelsen av information till den offentliga förvaltningen i de nordiska länderna och till relevanta målgrupper utanför Norden,
- att* understryka betydelsen av tillgång till aktuellt basmaterial såsom sektorsbroschyrer samt behovet av videoprodukter utöver traditionellt tryckt informationsmaterial,
- att* fastställa en särskild instruktion för informationsverksamheten, som reglerar presidiets interna arbetsfördelning i informationsärenden och formerna för rapportering till plenarförsamlingen; denna instruktion skulle ersätta Arbetsordningen för Nordiska rådets informationskommitté fastställd av presidiet den 15 februari 1977,
- att* i samråd med Nordiska ministerrådet och utgående från arbetsgruppens förslag fastställa nya riktlinjer för den gemensamma informationsverksamheten samt för publikationsverksamheten med syfte att träda i kraft från och med den 1 januari 1987; dessa riktlinjer skulle ersätta Riktlinjerna för den nordiska informationsverksamheten, antagna för presidiets del den 20.12.1978, samt Riktlinjer för utgivning av Nordisk utredningsserie (NU-serien), samt Riktlinjer för utgivning av de nordiska organens rapporter och publikationer (NORD-publikationer), antagna av presidiet och samarbetsministrarna med ikraftträdande från och med rådets 29:e session 1981,

att se till att de nationella delegationernas informationsverksamhet, som utgör en integrerad del av Nordiska rådets informationsverksamhet, ges tillfredsställande möjligheter att medverka i organisationen.

Informationskommittén konstaterade dessutom att den i 4:e att-satsen nämnda rapporteringen till plenarförsamlingen skulle tillmätas särskild betydelse.

Nordiska rådets presidium godkände betänkandet den 26 november 1985 som riktgivande för den framtida informations- och publikationsverksamheten.

Kommittén fastställde vid mötet den 26 augusti även ny informationsplan och budget för 1986. Informationsplanen omfattar en budget på 4 999 000 SEK, under förutsättning att Nordiska ministerrådet bidrar med totalt 640 000 SEK.

Kommittén beslutade även om formerna för avslutningen av den ungdomskampanj som bedrivits under 1984 och 1985. Den uppsatstävling som utlysts inom ramen för kampanjen möjliggjorde att två uppsatser per land och självstyrande område publicerades och att vinnarna inbjöds till en avslutande ungdomsträff i december 1985 i Lund. Kommittén godkände en höjning av journaliststipendierna från 40 000 SEK till 50 000 SEK per land. Även planer för besök av USA-journalister i Norden under 1985 godkändes.

D.3.2. Budgetkommittén

Medlemmar

Svenska medlemmar i budgetkommittén var fram till den 15 oktober 1985 Gunnar Nilsson (s) och Hans Nyhage (m). Därefter har Arne Gadd (s) och Hans Nyhage (m) varit medlemmar. Kommittén har bestått av 10 medlemmar, två från varje land.

Möten

Kommittén har hållit möten den 23 maj 1985 i Köpenhamn, då även representanter för Nordiska ministerrådet deltog, den 11 och 13 november i Mariehamn samt den 25 november i Köpenhamn, även då med Nordiska ministerrådet (samarbetsministrarna). Vidare har kommittén hållit möten den 31 januari 1986 i Stockholm samt den 3 och 6 mars i Köpenhamn i samband med Nordiska rådets 34:e session.

Kommitténs verksamhet

Budgetkommittén är det organ som förhandlar med ministerrådet om den nordiska budgeten. Kommittén har också till uppgift att i samråd med berörda utskott följa upp genomförandet av rådets rekommendationer och beslut. Budgetkommittén avger, i enlighet med sin arbetsordning, en berättelse till presidiet varje kalenderår. Från och med årets session har dock

kommitténs rapport inarbetats i presidierapporten (Dokument 1). Ministerrådets budgetförslag underställs plenarförsamlingens granskning. Avsikten härmed är främst att öka det parlamentariska inflytandet över behandlingen av ministerrådets budget. Från och med trettiotredje sessionen presenteras budgetförslaget i ett eget dokument (C 2) som även innehåller ministerrådets planer för kommande år. Budgetdebatten vid årets session hade i likhet med föregående år förlagts till sessionens sista dag vilket medfört att utöver synpunkter på själva budgetförslaget även en uppsummering av sessionens innehåll kan redovisas.

I samband med ändringar av arbetsformerna i det nordiska samarbetet beslöt rådet vid 33:e sessionen att inrätta ett budget- och kontrollutskott. Det nya utskottet har övertagit budgetkommitténs tidigare arbetsområde att på rådets vägnar delta i förberedelserna av ministerrådets budgetförslag. Utskottet har därutöver kontrollerande uppgifter beträffande ministerrådet och nordiska institutioner som finansieras över ministerrådets budget och har samma status som de fem fackutskotten. Dess första möte ägde rum den 6 mars i samband med 34:e sessionen.

Budget- och kontrollutskottet består av fjorton medlemmar. Varje nordiskt land utser två representanter förutom Island som utser en. Övriga medlemmar utgörs av ordförandena i de andra utskotten.

Från och med 1987 slås budgeten för nordiskt kulturellt samarbete och den allmänna budgeten samman till en. Förslaget till 1987 års budget gäller således en samlad nordisk budget räknad i danska kronor.

Budgetförslaget för 1987 uppgick till 528,9 milj. DK K. I sitt yttrande över förslaget föreslog budgetkommittén att den nordiska budgeten för 1987 skulle ökas med 15 milj. DKK.

Den begärda ökningen avsåg i första hand satsningar inom kultursektorn och det ekonomiska samarbetsområdet samt turism, kommunikation och teknik. Dessutom föreslogs en höjning av anslaget för jämställdhet.

Rådet antog budgetkommitténs förslag till yttrande (nr 6) med 69 röster. 1 medlem avstod från att rösta.

Ministerrådet har därefter enats om en budget för 1987 på 536 797 000 DKK och därmed till stor del tillgodosett rådets krav på en ökning av budgeten. Däremot hade ministerrådet endast till viss del följt rådets förslag till prioriteringar. Enligt gällande fördelningsnyckel utgör Sveriges bidrag till ministerrådets budget för 1987 37,1 %. Tidigare var bidraget 37,2 %.

E. Nordiska rådets litteratur- och musikpris

Vid en ceremoni den 4 mars 1986 i Köpenhamns rådhus utdelades Nordiska rådets litteraturpris för 1986 till författaren Rói Patursson från Färöarna. Vid samma ceremoni utdelades Nordiska rådets musikpris 1986 till den isländske kompositören Hafliði Hallgrímsson.

Framställning, rekommendationer och yttranden samt internt beslut, antagna vid Nordiska rådets 34:e session

Redog. 1986/87:4
Bilaga

Framställning

Nr 1/1986/k Ökat radio- och TV-samarbete i Norden (B 61/k)

Nordiska rådets presidium anmodar Nordiska ministerrådet

att under en försöksperiod åren 1987 — 1990 genomföra ett radio- och TV-samarbete via satelliten Tele-X utgående från ministerrådets förslag B 61/k och med beaktande av de synpunkter som framförs av kulturutskottet i utskottets betänkande över ministerrådsförslaget,

att verka för ett danskt deltagande i samarbetet,

att i skyndsam ordning fastställa hur programservicen till och från Island skall ske och att ange en nordisk kostnadsram för detta utbyte, och

att i god tid före försöksperiodens utgång till Nordiska rådet avge förslag om ett fortsatt nordiskt radio- och TV-samarbete.

Rekommendationer

Nr 2/1986/k Handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet (A 746/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utarbeta en särskild handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet och att förelägga Nordiska rådet en sådan plan i god tid före Nordiska rådets 35:e session 1987.

Nr 3/1986/k Kulturförbindelserna mellan östra och mellersta Finland och övriga Norden (A 688/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda hur de kulturella förbindelserna mellan östra och mellersta Finland och det övriga Norden ytterligare kan stärkas, och att lägga fram förslag om åtgärder i detta syfte.

Nr 4/1986/k Intensifierat samarbete på yrkesutbildningens område (A 696/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att intensifiera det nordiska samarbetet på yrkesutbildningens område i syfte att uppnå en ökad likvärdighet av yrkesutbildningen i Norden.

Nr 5/1986/k Ökat stöd till den färöiska, grönländska och samiska litteraturen (A 697/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att genom utnyttjande av befintliga nordiska stödordningar öka stödet till den färöiska, grönländska och samiska litteraturen.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda på vilket sätt de verk som nomineras för Nordiska rådets musikpris kan göras tillgängliga för en större publik i Norden och att utgående från utredningens förslag vidta behövliga åtgärder för att förbättra distributionen av de nominerade verken.

*Nr 7/1986/k Stöd till nordiskt folkkulturellt samarbete (NORDLEK)
(A 725/k)*

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att anvisa medel på den nordiska budgeten för NORDLEK från och med 1987.

Nr 8/1986/s Plan för utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolans verksamhet (B 64/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att fastställa en plan för utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolans verksamhet i enlighet med ministerrådsförslag B 64/s och med beaktande av de synpunkter som anförts av social- och miljöutskottet.

*Nr 9/1986/s Gemensam nordisk arbetsmarknad för fria näringsidkare
(A 698/s)*

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att låta utreda möjligheterna att etablera en gemensam nordisk arbetsmarknad för fria näringsidkare.

Nr 10/1986/s Nordbors rättigheter (A 699/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att fullfölja utredningen "Nordbors rättigheter i Norden" genom att

- a) harmonisera reglerna om tillträde till offentliga tjänster i riktning mot likställighet för nordiska medborgare,
- b) utreda möjligheterna att ge nordbor möjlighet att fritt förvärva fast egendom för bostadsändamål i hela Norden.

*Nr 11/1986/s Sysselsättning för ungdom inom kultursektorn
(A 704/s)*

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att i samarbete med amt/fylken/län och berörda organisationer genomföra ett erfarenhetsutbyte om de olika åtgärder och projekt som utförs på lokalt och regionalt plan för att skapa sysselsättning för ungdom inom kultursektorn samt

2. ta initiativ till och stödja tidsbegränsade nätverksprojekt på lokal och regional nivå syftande till att engagera arbetslös ungdom inom kultursektorn.

Redog. 1986/87:4
Bilaga

Nr 12/1986/s Handlingsplan mot luftföroreningar (A 723/s och A 732/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att fastställa en plan för övervakning och nedskärning av gränsöverskridande luftföroreningar, innefattande ökade resurser för mätning och övervakning, system för rapportering, förstärkt forskning och samnordiska insatser på internationellt plan.

Nr 13/1986/s Skydd för älvar på Nordkalotten (A 709/s)

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland, Norge och Sverige att låta utföra erforderliga utredningar för att åstadkomma ett gemensamt skydd för Tana, Torne m. fl. älvar av gemensamt intresse på Nordkalotten.

Nr 14/1986/s Åtgärder mot handel med utrotningshotade djur i Norden (A 721/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att genomföra lämpliga åtgärder inom lagstiftning, övervakning och information för att förhindra handel med utrotningshotade djurarter i Norden.

Nr 15/1986/s Center för handikappade på Nordkalotten (A 726/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att låta utreda möjligheterna att inrätta ett nordiskt rehabiliterings-, informations- och forskningscenter för funktionshämjade på Nordkalotten.

Nr 16/1986/1 Blyfri bensin i Norden (A 710/1)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att verka för att blyfri bensin snabbt blir tillgänglig i alla delar av de nordiska länderna samt att överväga att genom prispolitiska åtgärder gynna försäljningen av blyfri bensin.

Nr 17/1986/1 Tilläggsbromsljus på bilar (A 717/1)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att verka för enhetliga regler beträffande utformning och montering av tilläggsbromsljus på bilar.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna och konsekvenserna av att i Norden införa låsningsfria bromssystem i bilar.

Nr 19/1986/t Ökad trygghet för cyklister i Norden (A 719/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att medverka till att trafikundervisning i samband med cykling stimuleras i undervisningen i grundskolan och att informationskampanjer arrangeras i skolorna och informationsmedierna inför varje cyklingssäsong i syfte att öka cyklisternas kännedom om trafikreglerna och särskilt för att minska antalet korsningsolyckor samt
2. att stödja utvecklandet av lämpliga cykelhjälmarna samt att främja deras bruk med speciell hänsyn till de ungas behov.

Nr 20/1986/t Datateknologin i regionalpolitiken (A 722/t)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

1. å intensivere kartleggingsarbeidet av hvilke type virksomheter innen datateknologiområdet som egner seg best for desentralisering. Kartleggingen bør også omfatte en oversikt over aktuelle stimulerings tiltak som kan føre til bedre spredning av virksomheten;
2. — å gjennomføre tiltak som forbedrer koordineringen av utdanningstilbudene innen Norden på datateknologiområdet. Det er viktig at hele Norden kan få nytte av den spesialkompetanse som finnes ved de enkelte institusjoner;
— å la en eller flere av de eksisterende nordiske institusjoner bygge opp undervisningstilbud innen databruk, spesielt med tanke på de tynnest befolkede distriktene.

Det bør vurderes om slike undervisningstilbud kan kombineres med å gi praktisk hjelp/konsulenthjelp til små bedrifter og institusjoner i distriktene.

Nr 21/1986/t Nordiskt teknologiår 1988 (A 736/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att tillsätta en planeringskommitté med erforderliga sekretariatsresurser för att planera genomförandet av ett nordiskt teknologiår 1988.

Nr 22/1986/e Nordiskt samarbete i internationella sammanhang (A 711/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd, i samråd med Nordisk Råd,

å tilsette en komité for å utrede hvordan det nordiske samarbeidet i internasjonale sammenheng ytterligere kan utvikles og forsterkes og med utgangspunkt i utredningens resultater legge fram forslag for Nordisk Råds sesjon i 1987.

Nr 23/1986/e Nordisk utvecklingsfond för Västnorden (B 62/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å opprette et nordisk utviklingsfond for Vestnorden i samsvar med ministerrådsforslag B 62/e.

Nr 24/1986/e Reviderat nordiskt samarbetsprogram för regionalpolitik (B 63/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å vedta et revidert nordisk samarbeidsprogram for regionalpolitikk, i samsvar med ministerrådsforslag B 63/e og Nordisk Råds synspunkter.

Nr 25/1986/e Handlingsplan för ökad sysselsättning inom byggsektorn (B 65/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å vedta et nordisk handlingsplan for økt sysselsetting innen byggesektoren, i samsvar med ministerrådsforslag B 65/e og Nordisk Råds synspunkter.

Nr 26/1986/e Samarbete på energiområdet (B 67/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å vedta en plan for nordisk samarbeid på energiområdet, vesentlig i samsvar med ministerrådsforslag B 67/e og Nordisk Råds synspunkter.

Nr 27/1986/e Höjd beloppsram för Nordiska investeringsbankens projektinvesteringslån (B 66/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å øke den nåværende ramme for prosjektinvesteringslån til 700 mill. SDR.

Nr 28/1986/e Samarbete inom biotekniken (A 714/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å gjennomføre et forprosjekt i løpet av 1986 for å belyse hvilke ulike samarbeidsperspektiver som foreligger samt hvilken rolle et eventuelt bioteknisk institutt, med mulig plassering i Island, for utforskning av organismer som lever under nordiska marginalbetingelser vil kunne spille for det nordiske næringslivet.

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1. i samråd med nært berørte organisasjoner, og med ivaretagelse av de erfaringer som er oppnådd innenfor rammen av det forskningsprogram som er etablert innen den landbrukskooperative sektor, å utarbeide et nordisk forskningsprogram for kooperasjonen;
2. snarest, og innenfor rammen av tilgjengelige prosjektmidler, å gi rom for delfinansiering også av samnordiske forskningsprosjekter vedrørende konsumentkooperative spørsmål;
3. å medvirke til at man i de nordiske land fremmer forskning og utdanning vedrørende både produsent- og konsumentkooperativ virksomhet.

Nr 30/1986/j *Samarbete inom flyktningpolitiken* (A 734/j)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer at tage initiativ til et udvidet og fordybet samarbejde om flygtningespørgsmål med henblik på at sikre nordisk samarbejde om initiativer til forebyggelse af flygtningeproblemer, modtagelse og placering af flygtninge i de enkelte nordiske lande, fælles nordisk holdning til behandling af modtagne flygtninge og hjælp til flygtninge, der kan og vil returnere til hjemlandet, samarbejde om informationsvirksomhed om flygtninges vilkår samt fælles indsatser i lande uden for Europa, som er første asylland.

Nr 31/1986/j *Enhetliga rättsregler angående födsel efter insemination*
(A 694/j)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd at arbejde hen imod at opnå så ensartet en situation som muligt i de nordiske lande i spørgsmål om formerne for og de retlige virkninger af fødsel efter insemination.

Nr 32/1986/j *Enhetliga regler om förbud att driva rörelse*
(A 715/j)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1. at undersøge mulighederne for at indføre ensartede regler om forbud mod at drive virksomhed i de nordiske lande, herunder at et forbud i et nordisk land også vil få virkning i de øvrige nordiske lande samt
2. at det overvejes at indføre et system, som gør det muligt at indhente oplysninger om økonomisk kriminalitet fra de andre nordiske lande med henblik på at forhindre, at personer, som er idømt forbud mod at drive virksomhed, udøver forretningsvirksomhed i andet nordisk land.

Nr 33/1986/j *Nordisk konvention om folkregistrering* (A 733/j)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd at udarbejde en nordisk konvention om folkregistrering (til afløsning og udvidelse af overens-

komsten af 5. december 1968) med det formål at samordne og forenkle reglerne med hensyn til flytning, (midlertidigt) ophold og (fast) bopæl mellem de nordiske lande, således at Norden bliver en helhed i så henseende.

Redog. 1986/87:4
Bilaga

Nr 34/1986/j Nordiska kvinnokonferencer 1988 (A 735/j)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1. i fællesskab med Nordisk Råds præsidium at arrangere en nordisk kvindekonference — Nordisk Forum — i 1988 for kvinder med tilknytning til kvindeorganisationer, faglige organisationer, græsrodsbevægelser og andre ikke-officielle foreninger eller sammenslutninger,
2. i fællesskab med Nordisk Råds præsidium at arrangere en officiel konference samtidig med Nordisk Forum,
3. at afsætte projektmidler til forberedelse og gennemførelse af konferencerne.

Nordiska rådets yttranden

1 Nordiska rådets yttrande angående kulturutskottets sakområde (C 1)

Nordiska rådet anser

1. att ministerrådet i det fortsatta arbetet med ett utvidgat radio- och TV-samarbete bör ägna frågan om nordisk programproduktion stor uppmärksamhet och framlägga förslag om utformning av programsamarbetet
2. att ministerrådet bör utreda på vilket sätt samproduktionen av nordisk film kan underlättas och vidta åtgärder för att förbättra distributionen och marknadsföringen av nordiska filmer
3. att det nordiska forskningspolitiska rådets roll som koordinerande och rådgivande organ inom den nordiska samarbetsorganisationen bör stärkas och att förslag till nytt program för FPR avseende den verksamhetsperiod som inleds 1987 bör föreläggas Nordiska rådet för yttrande
4. att ministerrådet bör utreda hur man organisatoriskt kan underlätta ett ökat lärar- och elevutbyte i Norden
5. att de nordiska länderna bör ingå avtal om utvidgad arbetsmarknad för lärare i grundskolan och gymnasiet.

2 Nordiska rådets yttrande angående social- och miljöutskottets sakområde (C 1)

1. Arbetsmarknadssamarbetet bör i högre grad inriktas på att förhindra en skiktning av arbetsmarknaden i de nordiska länderna. Åtgärder för att förbättra kvinnans ställning på arbetsmarknaden är särskilt viktiga.

2. Utredningsarbetet inom arbetsmiljöområdet bör fortsatt inriktas på att få till stånd en nordisk arbetsmiljökonvention.
3. Samarbetet beträffande arbetslivsfrågor bör konkretiseras och inkludera t ex psykosociala arbetsmiljöfrågor.
4. Arbetet med utredningen "Nordbors rättigheter i Norden" bör föras vidare med sikte på att göra uppgifterna mer heltäckande och jämförbara, t ex vad gäller de sociala rättigheterna.
5. De nordiska resurserna för samarbete avseende havsföroreningar bör förstärkas.
6. Rapporteringen i Ministerrådets berättelse i framtiden bör präglas av en mera konkret redovisning av projekt och resultat. I berättelsen nämnda rapporter bör finnas tillgängliga för hela utskottets bedömning.

3 Nordiska rådets yttrande angående kommunikationsutskottets sakområde (C 1)

1. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att också i fortsättningen prioritera den nordiska handlingsplanen på datateknologiområdet.
2. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att verka för planering och utformning av en nordisk handlingsplan för ökad trafiksäkerhet.
3. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att ytterligare verka för att nordisk ungdom får möjlighet att resa inom Norden så billigt att ungdomen motiveras att välja Norden som sitt resmål.
4. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att verka för att alla de nordiska länderna deltar i turistkampanjen i Västtyskland.

4 Nordiska rådets yttrande angående ekonomiska utskottets sakområde (C 1)

1. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et ministerrådsforslag om en plan for det framtidige nordiske eksportsamarbeidet til Nordisk Råds sesjon i 1987
2. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å iverksette et utredningsarbeid om de nordiske lands skatte- og avgiftssystemer
3. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et ministerrådsforslag om opprettelse av et industrielt senter i Oslo til Nordisk Råds sesjon i 1987
4. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å vurdere en utvidelse av det nordiske olje- og gassamarbeidet til også å omfatte Vestnorden
5. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et Ministerrådsforslag om tiltak for å avskaffe handelshindringer i Norden
6. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et ministerrådsforslag om en plan for det nordiske bistandssamarbeidet.

5 Nordiska rådets yttrande angående juridiska utskottets sakområde (C 1)

- Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til at genoptage de nordiske forhandlinger om ratifikation af konventionerne om *børnebortførelser*.
- Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til på grundlag af EF-direktivet om *produktansvar* at fortsætte samarbejdet med henblik på gennemførelse af ensartede nordiske regler på området.
- Nordisk Råd foreslår, at ministerrådet i forbindelse med et udvidet radio- og TV-samarbejde i god tid før det pågældende projektets gennemførelse opklarer föreliggende *ophavsretlige problemer*, så at usikkerheden på dette område ikke vil forsinke gennemførelse af aftaler mellem landene om overførsel af TV-programmer.
- Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til i det nordiske samarbejde om bekæmpelse af arbejdsløsheden at fokusere mere på løsning af problemerne i forbindelse med *unge kvinder, der er uden uddannelse og erhvervs erfaring, og langtidsarbejdsløse kvinder i øvrigt*.
- Nordisk Råd udtrykker tilfredshed med iværksættelsen af projektet "*Program for at bryde det kønsopdelte arbejdsmarked*" og opfordrer Nordisk Ministerråd til — på baggrund bl. a. af projektets tværsektoriale karakter — at overføre dette til den nordiske handlingsplan for økonomisk vækst og fuld beskæftigelse.
- Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til at følge arbejdet med bestemmelserne om *tilsætningsstoffer til madvarer* op med forslag til harmonisering, særlig af de bestemmelser, som betyder en hindring for den nordiske handel, og til at fortsætte bestræbelserne på at etablere et videre nordisk samarbejde om ensartede principper og praksis med hensyn til brug af *lægemidler til næringsmiddelproducerende dyr*.

6 Nordiska rådets yttrande angående budgetkommitténs sakområde (C 2.
Nordiska ministerrådets budget för 1987)

Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å øke det fremlagte budsjett for 1987 med 15 millioner DKK i overensstemmelse med Budsjettkomiteens spesifisering samt vedta det justerte budsjett under hensynstaken av Budsjettkomiteens merknader.

Internt beslut

Fullmakt för presidiet att diskutera finansieringen av det nordiska samarbetet (C 2)

Nordisk Råd pålegger presidiet å ta opp droftelser med Nordisk Ministerråd for å sikre finansieringen av nordiske samarbeidstiltak.

